

Бепоен яйловларнинг беминнат иноъми

Бугун Навоий вилоятининг умумий майдони 10 948 086 гектарни ташкил этса, шундан 8 747 589 гектари яйловлардан иборат. 8-9-саҳифалар ▶

Ўзбекистонда илк бор

аҳолини рўйхатга олиш жараёни амалга оширилади. 11-саҳифа ▶

Qishloq hayoti

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy-iqtisodiy gazetasi

2020-yil 11-iyun, payshanba 22-23 (9059-9060)-sonlar

e-mail: info@qishloqhayoti.uz

МИЖОЗЛАР УЧУН ҚАТОР ҚУЛАЙЛИКЛАР ЯРАТИЛДИ

Навоийлик тадбиркор Сардор Ғаффоров "Navoiy avtosavdo" масъулияти чекланган жамиятида 10 га яқин хизмат турларини жорий этиб, мижозлар учун қулай муҳит яратди. У йўлга қўйган янги тизим ортиқча сарсонгарчиликлар, қоғозбозлик, югур-югурларга чек қўйди.

Яъни, МЧЖ автосалонида мижозлар учун автокредитни шу ернинг ўзида расмийлаштириш, нотариус хизмати, ИИБ йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси билан ҳамкорликда ташкил этилган бурчакда автомобиль учун барча тўловларни амалга ошириш ва давлат рақамларини расмийлаштириш тизими яратилди.

Мазкур янги ташаббус орқали 50 та янги иш ўрнини яратиш имкони пайдо бўлди.

– Мақсадимиз фуқароларни ортиқ-

ча оворагарчиликдан асраш, уларга бир жойдан туриб, барча хизматларни тақдим этиш, – дейди "Navoiy avtosavdo" масъулияти чекланган жамияти раҳбари Сардор Ғаффоров. – Ушбу ташаббусни республикамиздаги турдош корхоналар орасида тажриба тариқасида биринчилардан бўлиб жорий этдик. Мухими, яратилган бу қулайлик одамлар розилигини таъминляпти.

Сирож АСПОНОВ (ЎЗА) олган сурат.

САИД АҲМАД
ТАВАЛЛУДИНИНГ
100 ЙИЛЛИГИ

БЕТАКРОР СЎЗ САЊЪАТКОРИ

**Республика
Маънавият ва
маърифат маркази
томонидан
Ўзбекистон
Қаҳрамони, халқ
ёзувчиси Саид Аҳмад
таваллудининг
100 йиллигига
бағишланган тадбир
ўтказилди.**

4-саҳифада ▶

АҚШ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИГА МАКТУБИ

**Ўзбекистон Республикаси Президенти
Шавкат Мирзиёев Жаноби Олийларига**

Муҳтарам Президент Жаноблари!

Сизга ва 2020 йил 1 май куни Сардоба сув омборининг тўғони қисман кулаши оқибатида жабрланганларга ҳамдардлик билдираман. Сув остида қолган уйлар, кўчирилган аҳоли, вайрон бўлган йўллар ва фермер хўжаликлари тасвирларини кўриш қалбни ларзага солади.

Шахсий эътибор ва тезкор чоралар кўриш орқали Сиз лидерлик хусусиятларини намойиш этдингиз. Давлат департаменти ва АҚШ Халқаро тараққиёт агентлиги ҳам ушбу фожиага жа-

вобан дарҳол чора кўрдилар ва кўмак кўрсатишга қаратилган саъй-ҳаракатларимиз учун маблағ ажратдилар.

Америка Қўшма Штатлари ушбу мушкул пайтда Ўзбекистон ва унинг халқига елкадошир.

Шу билан бирга, коронавирусга қарши курашда биргаликда иш олиб борар эканмиз, ушбу мудҳиш пандемияга қарши чора-тадбирлар учун ёрдам бўйича сўровингиз тез фурсатларда кўриб чиқишини таъминлаш учун маъмуриятимга кўрсатма бердим.

Хурмат билан,

**Дональд ТРАМП,
Америка Қўшма Штатлари Президент**

ОЛИЙ МАЖЛИС ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИДА

Ҳарбий хизматни ўташ тартибига ўзгартиришлар киритилмоқда

**Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси Мудофаа ва
хавфсизлик масалалари
қўмитасининг кенгайтирилган
йиғилиши бўлиб ўтди.**

Кун тартибидан икки муҳим масала ўрин олди. Дастлаб, "Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг ҳарбий хизматни ўташ тартиби такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси муҳокама этилди.

Лойиҳага кўра, "Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида"ги ҳамда "Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари резервидаги хизмат тўғрисида"ги қонунларнинг қатор моддаларига қўшимча ва ўзгартишлар киритилмоқда.

Қонун лойиҳасининг қабул қилиниши ҳарбий хизматни ўташ билан боғлиқ йўналишдаги қонун ҳужжатларини такомиллаштиришга, соҳада қўлланиладиган тушунча ва атамалар бир хил талқин этилишига имкон беради.

Хусусан, қонун ҳужжатида ҳарбий хизматчиларда Ватан олдидаги бурчни адо этишдаги иштиёқини ошириш учун ҳарбий унвонларни бериш, ҳалол ва чин кўнгилдан адо этилган хизмат давомида ҳарбий унвонларга эришиш тизимига сезиларли ўзгартишлар киритилмоқда.

Ўз бурчини виждонан бажарган ҳар бир хизматчининг ҳарбий унвонлари юқорилаб бориши уларнинг ҳарбий хизматга бўлган муносабатини ўзгартиради.

Йиғилиш давомида, шунингдек, мамлакат барқарорлигини қадрлаш ва сақлаш, унинг тинчлиги ва хавфсизлигига таҳдид солувчи ҳар қандай воқеа ва ҳодисалар олдини олишга қаратилган фикр-мулоҳазалар ҳам билдирилди.

Ахборот технологиялари ривожланган бугунги кунда ҳар биримиздан бу улкан маълумотлар оқими га нисбатан сергак ва хушёр назар ташлаш, юрт тинчлиги ва хавфсизлиги нуқтаи назаридан ёндашиш талаб этилади.

Жаҳонда рўй бераётган оммавий чиқишлар билан боғлиқ воқеа ва ҳодисаларнинг сабаблари ҳам турлича эканлиги таъкидлаб ўтилди. Айрим ҳолларда фуқаролар ўз эрки ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, шунингдек, йиғилиб қолган ижтимоий ва иқтисодий муаммоларга оқибатни қаратиш мақсадида қонун доирасида ўтказаетган норозилик намоишларидан давлатнинг асосларига зарба беришга интилувчи

ғараз ниятли кучлар ўз мақсадларига фойдаланмоқдалар.

Ахборотлар яшин тезлигида тарқаладиган ҳозирги даврда ер юзининг исталган нуқтасида юз берган воқеадан бир неча сония ичида бутун дунё ахли хабар топмоқда. АҚШ, Европанинг қатор давлатларида бўлиб ўтаётган кўп кунлик намоишлар бутун дунё жамоатчилиги томонидан диққат билан кузатилмоқда.

Таъкидлаш керакки, ҳар қандай намоишни қонун доирасидан четга чиқилган ҳолда ўтказиш натижасида тартибсизликлар келиб чиқиши, бу эса жамиятнинг ижтимоий ва иқтисодий ривожланишига салбий таъсир кўрсатиши мумкин. Қонунчиликда митинглар, намоишлар, йиғилишлар фуқароларнинг сиёсий ҳуқуқларини амалга ошириш механизми ҳисобланиб, улар демократиянинг муҳим омиллари, деб тан олинади.

Аммо, тинч намоишлар тартибсизлик ҳамда ўзгаларнинг ҳаёти ва мулкига зарар етказишдан фарқланиши, унда юрт тинчлиги ва хавфсизлигига таҳдид солувчи вайронкор фоялар бўлмаслиги, улар ғараз ният-

ли кучлар томонидан бошқарилмаслиги ҳамда амалга оширилмаслиги лозим.

Йиғилишда Сўх туманида содир бўлган воқеалар атрофида ҳам тўхталиб ўтилди. Ушбу воқеалар сабаблари Ўзбекистон ва Қирғизистон давлатларининг ҳуқуқ-тартибот идоралари томонидан олиб борилаётган тергов ҳаракатлари давомида ўрганиб чиқилади. Аммо, ушбу ҳолатдан икки кўшни халқ ўртасидаги дўстона муносабатга, мамлакатларимиз осойишталигига раҳна солишга интилаётган кучлар фойдаланишига имкон бермаслик лозим.

– Бугунги глобаллашув жараёнида ахборотга эгалик қилиш, уни ўз мақсадларини йўғирган тарзда тарқата биллишга қодирлик дунёда рўй бераётган воқеликни бошқариш имкониятини бермоқда, – дейди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Алишер Ҳамроев. – Қайсидир кучлар ўз манфаатлари йўлида бутун бир халқнинг тинчлиги бузилишига, айрим мамлакатларнинг ижтимоий ва иқтисодий инқирозга юз тутишига сабабчи бўлмоқдалар. Шунини таъкидлаш лозимки, Сўх туманида бўлган ҳолат икки мамлакат, икки қардош халқ дўстлигига раҳна сололмайди. Биз вазиятни қонуний, конструктив, инсонпарварлик ва дўстлик йўли билан ҳал қилишимиз, ҳамкорлигимизни дўстона давом эттириш орқали қора кучларга муносиб зарба беришимиз лозим.

Йиғилиш якунида қўмита аъзоларига оммавий тартибсизликлар келиб чиқишига сабаб бўлаётган ҳар қандай масалаларни таҳлилий ўрганиб, келгусида уларга йўл қўймаслик, зарурат бўлса соҳага оид қонун ҳужжатларини такомиллаштириш юзасидан асосли таклифлар киритиш тавсия этилди.

**Нурилло НАСРИЕВ,
ЎЗА мухбири.**

Глобал иқтисодий инқироз бутун дунёга хавф солиб турган айни пайтда, мамлакатимизда бундан уч йил аввал тадбиркорликка кенг эркинлик бериш бўйича қўйилган қадамлар тўғри бўлганини кўрсатди. Агар юртимизда тадбиркорлик ривожланмаганда, ҳозирги оғир шароитда аҳолини иш билан таъминлаш жуда оғир кечиши мумкин эди.

Пандемия туфайли юртимизда камбағал аҳоли ва ишсизлар сони ошди, оилалар даромади камайди. Шунинг учун бу борада мамлакатимизда кичик бизнес ва оилавий тадбиркорликни фаол қўллаб-қувватлаш, корхоналар фаолиятини тиклаш ҳамда янги иш ўринлари яратиш бўйича муҳим ва тезкор чоралар кўрилмоқда.

Хусусан, мамлакатимизнинг барча ҳудудларида бўлганидек, Фарғона вилоятида ҳам жорий йилда барча соҳаларда кўзланган мақсадларга эри-

шиш йўлида изчил саъй-ҳаракатлар олиб бориляпти. Йил якунига қадар вилоятдаги 43 мингдан зиёд оилани камбағалликдан чиқариш мақсад қилинган бўлиб, кичик бизнес, оилавий тадбиркорлик ва ўзини ўзи банд қилиш орқали қарийб 14 минг оиланинг оёққа туришига кўмаклашилади.

Жорий йил 6 июнь куни Фарғона шаҳрида вилоят ва туманлар ҳокимлари, соҳа ва тармоқлар раҳбарлари, жамоатчилик вакиллари иштирокида бўлиб ўтган йиғилишда Президентимиз бу ҳақда алоҳида тўхталиб, бундай лойиҳаларни молиялаштириш учун кредит ресурслари ҳажмини 25 фоизга ошириш, оилавий тадбиркорлик дастурлари доирасида 400 миллиард сўм кредит ажратиш бўйича кўрсатма берди.

Эндиликда инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш ва эркин иқтисодий зоналар орқали 6 мингдан, қишлоқ хўжалиги соҳасида 17 мингдан орტიқ оилани камбағалликдан чиқариш чоралари кўрилади. Масалан, ғалладан қисқарган 4 минг гектар, фойдаланишдан чиққан 3,5 минг гектар ерда боғ ва токзорлар ташкил этилади.

Йиғилишда давлатимиз раҳбари Фарғона вилоятида “Тадбиркор – ислохотчи” ташаббусини амалга ошириш кераклигини таъкидлар экан, ушбу та-

шаббус асосида соҳа вакилларига имкониятлар берилиб, масъулияти оширилишини алоҳида эътироф этди. Чунки қанча имтиёз берилмасин, шароит яратилмасин, пул айланмаси, кредит олиш, экспорт қилиш, муҳандислик тармоқларига уланиш каби йўналишларда барибир муаммолар учраётган эди.

Шундан келиб чиқиб, Ўзбекистон Либерал-демократик партияси бу ташаббусни тўла қўллаб-қувватлаган ҳолда оилавий тадбиркорлик, касаначилик, томорқа хўжалиги ва хусусий бизнесни қўллаб-қувватлаш ҳисобига аҳоли бандлигини таъминлаш ҳамда фуқаролар оилавий бюджети даромадларини оширишга алоҳида эътибор қаратади.

Бизнинг муҳим вазифамиз – кичик бизнес ва тадбиркорлик соҳасини қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш, мамлакатимиз иқтисодий қудратини, юртимизда тинчлик ва барқарорлик, ижтимоий тотувлиқни мустаҳкамлашда бу соҳа ҳиссасини янада ошириш учун қулай шарт-шароит яратишдан иборат.

Нега деганда, бир томондан янги иш ўринлари яратиш борасидаги саъй-ҳаракатлар билан ушбу қатлам нафақат ўз оиласи, балки жамият фаровонлигини таъминлашда асосий ролни ўйнаса, иккинчи томондан, рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқариш

орқали дунё бозорига чиқиш, инновацион ишлаб чиқариш, замонавий технологияларни жорий қилиш орқали Ўзбекистон иқтисодиётини инновацион йўлга, рақамли иқтисодиёт йўлига ўтишида ҳам айнан шу қатлам локомотив ролини ўйнайди.

Партия тадбиркорлик соҳасида амалга оширилаётган ислохотларни аҳолига етказиш ва мавжуд муаммоларни ўрганиш, тадбиркорлик ривожига ҳалақит бераётган тўсиқларни ўз вақтида бартараф этиш, юртимизда фаол тадбиркорлар сафини кенгайтиришга астойдил ҳаракат қилади. Зеро, шиддат билан ривожланиб бораётган ҳозирги даврда фақат янги фикр, янги гоёга, инновацияга таянган давлат ютади.

Ўз навбатида, фаол тадбиркорлик маданиятини шакллантириш, айниқса, ҳар бир оиланинг бизнес билан шуғулланиши ва барқарор даромад манбаига эга бўлиши учун зарур шарт-шароитлар яратишга бор куч ва салоҳиятимизни сафарбар этамиз. Асосий мақсадимиз ҳам тадбиркорлар сонини кўпайтириш ва одамларни ишбилармон қилишдир.

Ақтам ҲАЙТОВ,

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикери ўринбосари,

ЎзЛиДеП фракцияси раҳбари,

ЎЗА

Тошкент вилояти

Ғалладан бўшаган 12 минг гектар майдонга картошка экилади

Тошкент вилояти Ўрта Чирчиқ туманида “Такрорий майдонларда картошка етиштириш технологияси” мавзусига бағишланган илмий-амалий семинар ўтказилди.

Вилоятнинг тегишли бошқарма ва ташкилот раҳбарлари, вилоят тижорат банклари вакиллари иштирок этган тадбирда асосий эътибор ғалла ўрмидан бўшайдиган майдонлардан унумли фойдаланиш, аҳоли эҳтиёжи учун зарур сабзавот маҳсулотларини етиштиришга қаратилди.

Семинарда Тошкент вилояти ҳокимининг қишлоқ ва сув хўжалиги масалалари бўйича биринчи ўринбосари Б.Алимбеков мазкур масала юзасидан атрофлича маълумот берди. Қайд этилишича, жорий йил вилоятда жами 18 минг гектар майдонга картошка экиш белгиланган бўлиб, шундан 6 минг гектар асосий, 12 минг гектар такрорий майдонга тўғри келади. Йил якунига қадар ушбу майдонлардан 533,3 минг тонна, шундан такрорий майдондан 244 минг тонна картошка

ҳосилини етиштириш режалаштирилмоқда. Бу кўрсаткич ўтган йилга нисбатан 59 фоизга кўпдир. Бунинг асосий сабаби эса пандемия шароитида озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлигини таъминлашдан иборат.

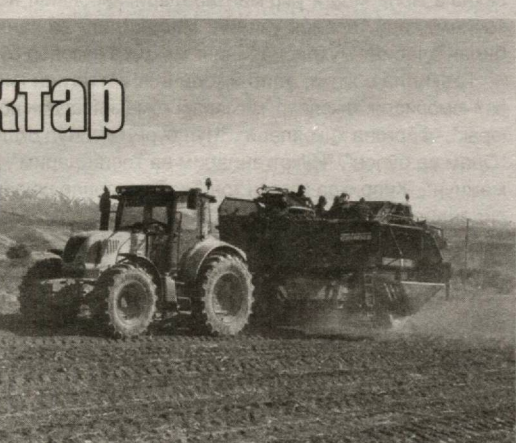
Ҳозирги пайтда 12 минг гектар такрорий майдонга экиладиган картошка учун жами 36,7 минг тонна картошка уруғлиги талаб этилади. Унинг асосий қисми фермер хўжаликлари ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналарида мавжуд бўлса, етишмайдиган уруғлик 3 та импортёр корхона – “SHUKRONA AFRO FAYZ”, “BANANZA TRADE EXPORT” ва “BAXTIYOR IDEAL BIZNES” масъулияти чекланган жамиятлари томонидан Россия, Қозоғистон ва Голландия давлатларидан етказиб берилиши белгиланган. Уруғлик учун жами 192 миллиард сўм талаб этилиб,

шундан бир қисми банк кредити ҳисобидан ажратилади.

– Жорий йилда картошканинг серҳосил навларини яратдик, – дейди Сабзавот, полиз экинлари ва картошкачилик илмий-тадқиқот институти директори Рустам Низомов. – Бу эса пандемия шароитида аҳолининг картошка маҳсулотига бўлган талабини қондиришга хизмат қилади. Шунингдек, экспортга мўлжалланган навлар Тошкент вилоятининг бир қатор туманларида экилади. Бунда ҳудудларнинг тупроқ унумдорлиги ва иқлими ҳисобга олинади.

Айтиш лозимки, бу йил вилоятда ғалладан бўшаган 102 минг гектар майдонда такрорий экин экилиши режалаштирилган.

А.МУСАЕВ,
ЎЗА муҳбири

Бундан ўн йил аввал Саид Аҳмаднинг 90 ёши муносабати билан ёзилган қутлов шеър

Хусниддин ШАРИПОВ,
Ўзбекистон халқ шоири.

*Ким давранинг дакани?
Ким бахсларда чапани?
Кўрсатишар албатта
Саид Аҳмад акани!*

*Насримиз қоясида,
Қаҳқорнинг соясида
Яратди бир чаманзор,
Нурга тўлиб даҳани.*

*Устозга йўлдош доим,
Шогирдга кўз-қош доим.
Лекин севарди кўпроқ
У Саида опани.*

*Сатри борки – атри бор,
Дарди борки – қадри бор,
Гўё хушхўр шакароб:
Уйғотар иштаҳани!*

*Борса ҳам қай диёрга,
Совға изларди ёрга.
Фақат тайгадан бир гал
Қайтган қашлаб чаккани.*

*Нодирахон – Нодира
Нодирлардан хотира.
Инсон зоти сўнмас ҳеч,
Этса эъзоз ватани.*

Бетакрор сўз санъаткори

(Боши 1-саҳифада)

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг Ахборот-коммуникация технологиялари ва алоқа ҳарбий институтида ташкил этилган ушбу хотира кечаси “Саид Аҳмад – бетакрор сўз санъаткори” деб номланди.

Республика Маънавият ва маърифат маркази раҳбари Минҳожиддин Ҳожиматов ва бошқалар миллий адабиётимиз, ёшлар маънавиятини юксалтириш каби масалалар доимий эътиборда эканини таъкидлади.

Саид Аҳмад асарлари теранлиги, бадиий юксаклиги билан миллий адабиётимизда алоҳида ўрин эгаллайди. Адибнинг ҳаёт йўли, гўзал романлари, ранг-баранг қисса ва ҳикоялари, саҳна асарларидаги умр манзаралари, инсоннинг нозик қалб кечинмалари тасвири ўзининг миллийлиги ва халқчиллиги билан адабиёт мухлисларининг меҳрига сазовор бўлган.

Таъкидлаш жоиз, адиб ижодининг каттагина қисми ҳажвий-юмористик ҳикоялар, қиссалар, комедиялардан иборат. “Эр юрак”, “Фарғона ҳикоялари”, “Чўл бургути”, “Чўл оқшомлари”, “Одам ва бўрон”, “Йўқотганларим ва топганларим”, “Қорақўз мажнун”, “Киприқда қолган тонг” каби асарлар шулар жумласидандир. “Уфқ” трилогияси, “Жимжитлик” романи, “Хандон писта” ва “Бир ўпичнинг баҳоси” ҳажвий тўпламлари, уч жилдли “Танланган асарлар”и адабиёт мухлисларига яхши таниш.

Унинг юмористик маҳорати “Келинлар кўзгалони” ва “Куёв” комедияларида ёрқин намоён бўлган. “Келинлар кўзгалони” асари дунёнинг кўплаб мамлакатларида саҳналаштирилган.

“Уфқ” романи ХХ аср миллат ҳаётининг ўн йиллик даври – Иккинчи жаҳон уруши, уруш ва урушдан кейинги йиллар воқеаларини ўз ичига олади. Трилогияда ўша йиллари халқ бошига тушган мусибатлар, одамлар кўксига дағир армонлар, шу мусибатларни енгишга қодир мислсиз матонат ва шижоатлар ёзувчи истеъдодига хос ёрқин эҳтирос билан акс эттирилган. “Жимжитлик” романида эса сиртдан тинч, сокин кўринган шўро даврининг ички драмалари, тузум инқирози бутун кескинлиги, шиддати билан кўрсатилган.

Адибнинг миллий адабиётимиз ривожига улкан хизматлари муносиб эътироф этилган. У Ўзбекистон Қаҳрамони (1999), “Дўстлик” (1996) ва “Буюк хизматлари учун” (1997) орденлари билан мукофотланган эди. Айни пайтда адабиётшуносларнинг фикрича, халқнинг меҳри ёзувчи учун чин маънода катта рағбат, илҳом, ижодий изланиш манбаи эди.

Тадбирда Саид Аҳмаднинг ҳаёт ва ижод йўли, асарларидаги ҳақиқат манзаралари ва инсоний кечинмаларнинг ёрқин ифодаси хусусида сўз борди.

Маънавият тарғиботчилари, адабиёт фидойиларининг Саид Аҳмад ҳаёти, фаолияти ҳақидаги илиқ хотиралари кечага самимий руҳ бағишлади. Атоқли адиб таваллудига бағишланган маскур тадбир иштирокчиларда катта таассурот уйғотди.

Халқнинг чинакам ёзувчиси

Саид Аҳмад деганда китобхонлар юзига табассум югуриши табиий. Лекин унинг ижоди, фаолияти қанча-қанча азоб-уқубатлар, йўқотишлар, меҳнату машаққатлар эвазига шаклланидиган адибнинг асарлари, яқинларининг хотиралари, шу кунларда ойнаи жаҳон орқали намойиш этилаётган “Сабру садоқат” картинаси сўзлайди.

Умр оқар дарёга ўхшайди. Кечагина адабий учрашувлар, ижодий мулоқотлар, маърифий тадбирларда ҳаёт, адабиёт, ижодкор бурчи ва масъулияти, асарларининг яратилиши тарихидан сўзлаган ижодкорнинг таваллудига бугун бир аср тўлди.

Унинг халқчил, ҳаққоний, самимий асарлари китобхонга завқ бағишлаши билан бирга яқин ўтмишнинг аянчли саҳифалари, оғир кунлари, эл бошига тушган фожиалардан сўзлайди. Яқин-яқин йиллардаги тарихий жараёнлар, одамларнинг руҳияти, кечмишларини рўй-рост очиб беради.

Яхши асарнинг қиймати, аҳамияти йиллар ўтиши билан янада яққолроқ, тобора бўртиброқ намоён бўлиб бораверади. Оддий мисол, устоз адибнинг наинки юртимиз, балки дунё саҳналарини кўрган «Келинлар кўзгалони» спектакли оилага, миллий аъналарга, инсоннинг ўзи туғилган масканга ҳурмат, ростгўйлик, ҳалоллик, катталарга ҳурмат, меҳнатсеварлик, тартиб-интизом, тежамкорликнинг ўзига хос тараннуми бўлиб қолаверади.

Истиклолнинг, инсоннинг чин кадр-қиммати Саид Аҳмаднинг “Йўқотганларим ва топганларим”, “Қорақўз мажнун”, “Умрим баёни”, “От билан суҳбат”, “Азроил

ўтган йўлларда” каби қисса ва ҳикояларида баралла янграйди. Устоз ҳаёти, фаолияти ва ижоди Саида Зуннунова номи билан узвий боғлиқ. Саида опанинг саботи “Қаноатда Саида филча бўлурму, ҳай-ҳай...” сатрида яққол мужассам.

Саид Аҳмад таваллудининг 100 йиллиги бугунги синови кунларда ҳам кўтаринки тарзда нишонланмоқда. Унинг асарига оид спектакллар, фильмларни халқимиз севиб томоша қилади. Ўзбек киночилари томонидан ишланган “Сабру садоқат” кўп серияли фильми телеканаллар орқали намойиш этилмоқда.

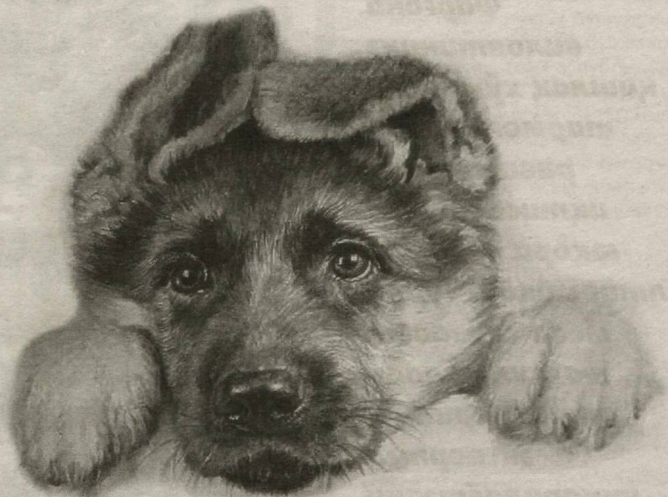
Карантин қоидаларига қатъий амал қилган ҳолда Адиблар хибонидида маърифий тадбирлар, Zoom платформасида эса видеоконференциялар ёзувчилар уюшмаси, Республика маънавият ва маърифат маркази, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва бошқа ташкилотлар томонидан ўтказилмоқда.

Буларнинг бари миллий адабиётимизга, маънавият ва маърифатга, устоз ёзувчилар ижодига, яхши китобга бўлган эътиборнинг амалдаги ёрқин ифодасидир.

Назозат УСМОНОВА,
ЎЗА муҳбири.

Саид Аҳмад

Қоплон

Янги ҳовли Тиллаевга ёқди. Юкларни машинадан тушираётганда Қурбонбой бир гап айтиб қолди:

– Сизга энди битта ит лозим, ўртоқ Тиллаев. Ит уйнинг савлати. Албатта ит боқинг. Ўзим ғалатисини топиб бераман.

Тиллаевнинг итга унчалик ҳуши йўқ эди, индамай қўя қолди. Қурбонбой хотинларнинг ҳайҳайлашига қарамай полни ҳам ўзи ювди, гиламни ҳам ўзи кўчага олиб чиқиб, қоқиб келди.

– Ия, ия, биз турганда нега энди сиз пол юваркансиз, опа? Ўзимиз қотириб ташлаймиз. Мен гилам қоқайину, сиз томоша қилинг. Аммо-лекин итнинг ғалатисини боқиш керак. Кўчадан кирган одам киройи директор бўлсанг, шунақа ит боқ, деб ҳавас қиладиган бўлсин.

Қурбонбой уйни саранжом қилиб бўлгандан кейин ҳам дарров кета қолмади. Ҳовлида анча айланиб юрди. Ит боғлайдиган жойни ўзи белгилади.

– Йўйўқ, ўртоқ Тиллаев, ит масаласини бизга қўйиб бераверинг. Мана, итнинг жойи шу. Кичкинагина, ихчамгина уйча қуриб берсам, итнинг ҳам жони кириб қолади. Хўп, биз кетдик. Қурбонбой кетди.

– Бу киши ким бўладилар? – деди Тиллаевнинг хотини унинг орқасидан бориб эшикни илгаклаб қайтаркан.

– Жудаям анигини билмайман, гаражимизда ишласа керак. Кўчишга машина сўраганимизда завгар, қарашиб юборади, деб кўшиб берган эди, – деди Тиллаев.

– Дуруст одамга ўхшайди. Чаққонгина экан. Эртасига Тиллаев ишдан қайтиб ювинаётганида Қурбонбой каттакон ит етаклаб келди. У итни айвоннинг устунига бойлаб, илжайди:

– Оти Қоплон, Тиллаев ака. Одамнинг яхшисини дарров танийди. Сизга тез ўрганиб кетади. Эртага яхшилаб уйча ясаб бериб кетаман.

У қўлини ювиб келиб, ярим соат-

ча итнинг таърифни қилиб ўтирди.

– Ит ҳамма гапни тушунади, фақат жониворнинг тили йўқ.

Қурбонбой бир сўзли киши экан, айтганини қилди. Тиллаев ишга кетганида замбилгалтакда ғишт олиб келиб, итга уйча ясаб кетибди. Магазиндан алюмин тоғорача олиб, итга ялоғ қилиб берибди. Тиллаев идорадан чиқиб, энди машинага ўтираман деб турганида, югуриб келиб қоғозга ўроғлиқ нарса узатди.

– Хўжайин, Қоплонга насиба. Кабобчи ошнамга тайинлаб қўйган эдим, суякни бегона қилма, деб.

– Қурбонбойингиз одам экан, – деди хотини Тиллаев уйга келганда, – бечора жонини фидо қивораман дейди-я. Бола-чақали, камхарж одамга ўхшайди. Иморатини етти йилдан бери битказолмасмиш. Унча-мунчасига қарашиб юборинг.

Тиллаев хотинининг гапларига парво қилмай, чой ичарди.

Тиллаев билан Қурбонбой орасида яқинлик пайдо бўлди. Бир кун гап орасида у рўзгордан орттириб, участкасининг томини ёполмаётганини айтиб қолди:

– Айб ўзимда, ёшлигимдан шунақаман, ўзимга қарамайман, ошна-оғайниларнинг иши битсин, дейман. Ҳа, одам боласидан шу қолар экан. Бўлмаса, промкомбинатда ҳам, райпода ҳам ошнам бор, юзтагина шифер сўрасам, йўқ дермиди. Сўрамайман. Асло сўрамайман.

– Нечта шифер етмаяпти? – деди Тиллаев бепарво.

– Йўқ, хўжайин, сўраманг, складга юз элликта шифер ёзиб берсангиз ҳам олмайман. Сиз билан шу мақсадда ошна бўлмаганман. Бунақа гапни айтсангиз, уйингизга иккинчи қадам босмай кетаман.

Шу-шу бўлди-ю, Тиллаевнинг унга ихлоси ошиб кетди. Шундоқ

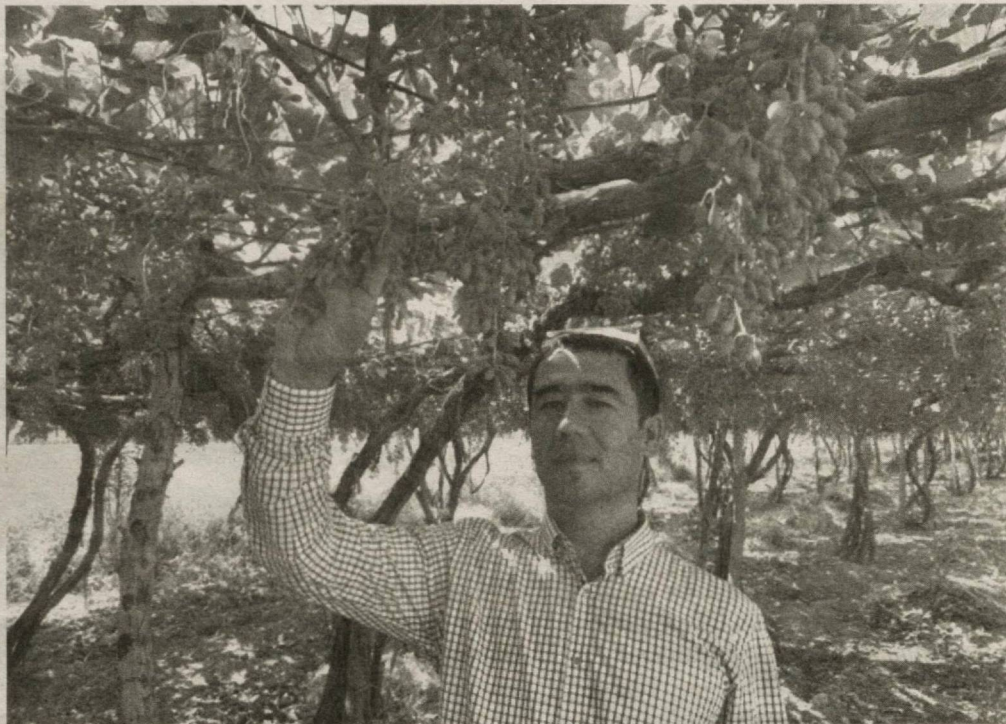
яхши одам гаражда машина ювиб ўтирмасин, деб уни гараж мудирига муовин қилиб қўйди. Уйига бир юз саксонта шифер, ўттизта тунука тушириб берди. Аммо Қурбонбой ҳар тушликда келиб, Қоплонни ўйнатиб келишини тарк қилмади. Бу орада Тиллаевнинг эски бод касали тутиб, ётиб қолди. Ава-лига Қурбонбой келиб, унинг ҳолидан хабар олиб турди. Докторлар энди бўлмади, пенсияга чиқинг, деб маслаҳат беришгандан кейин Тиллаев министрликка ариза ёзиб, ишдан бўшатишларини сўради. Министрлик унинг талабини қондириб, ўрнига бошқа директор тайинлади. Қурбонбой ўша кун келиб, Қоплонни айлантиргани олиб чиқиб кетди-ю, қайтиб келмади. Тиллаев Қоплонга анча ўрганиб қолган экан, то ярим кечагача икки кўзи кўчада бўлиб, итни пойлади. Йўқ, Қоплон бедарак кетди. Қурбонбой ҳам қорасини кўрсатмай қўйди.

Орадан анчагина вақт ўтди. Тиллаев ҳассага таяниб кўча айлангани чиқди. Бир маҳал қараса кўчанинг нариги бетида Қурбонбой Қоплонни етаклаб юрибди. Чақирса ит қаради-ю, Қурбонбой қарамади. Ўша кун янги директор ўглининг туғилган кунига ўтириш қилиб бераётган экан. Тиллаевга машина юборибди. Эр-хотин боришди. Дарвозадан киришлари билан йўлакда ётган Қоплон уларни кўриб, думини ликиллатиб эркаланди.

– Бизнинг ит қалай? – деди янги директор.

– Бу итни танийман, – деди Тиллаев ва нарироқда янги директорнинг чарм тўнини туфлаб артаётган Қурбонбойга бир қараб, уйга кириб кетди.

Сўнги йилларда Фарғона вилоятининг қишлоқ хўжалиги тармоғи янада ривожланиб, иқтисодиётда юқори даромад келтирмоқда. Турли мева-сабзавот маҳсулотлари етиштирилиб, экспортга чиқарилаётгани ва бунда аҳоли даромади ортгани муҳим аҳамият касб этмоқда.

Узумчиликда Фарғона тажрибаси юқори даромад келтирмоқда

Айниқса, айрим ҳудудлардаги адирликларда узумчилик тармоғи кўп йиллик тажрибалар асосида кенгайтирилмоқда.

Вилоятда ўтган йили 1 минг 350 гектар ер майдонларида тоқзорлар ташкил этилган. Хусусан, Қува туманидаги 100 гектар ерда “Моҳларойим” фермер хўжалиги томонидан узумзор барпо этилган. Мазкур фермер хўжалиги Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалиги вазирлиги ҳузуридаги Узумчилик ва виночиликни ривожлантириш агентлигининг жамғармаси ҳисобидан субсидиялар кўринишида кўмак олиб иш бошлаган эди. Вилоят ва туман ҳокимлиги ушбу хўжалик фаолиятини янада кенгайтириш учун қўшимча ер ажратишни режалаштирган. Берилаётган молиявий ёрдам эвазига махсус агротехникалар, тупроққа минерал ўғитлар бериш, узум ниҳолларини харид қилиш ва сув чиқарувчи ускуналарни ўрнатиб, ишга туширишда муҳим самара берди.

– Айни пайтда 45-50 га яқин сувчи ва ишчи аёллар меҳнат қилмоқда, – дейди “Моҳларойим” фермер хўжалиги раҳбари Азизхон Рустамов. – Бу ерлар кўп йиллардан буён сувсиз, яхши фойдаланилмасдан ётар эди. Бизга берилган ёрдам туфайли ҳозир кўркем боғ бунёд бўлди. Томчилатиб суғориш тизими орқали оз фурсатда 10 гектарлаб боғни суғорамиз. Боғимизда 18 минг туп узум кўчатлари билан бирга, полиз

маҳсулотларини ҳам етиштиряпмиз. Насиб қилса саъй-ҳаракатларимиз туфайли ҳосилимиз кутганимиздан ҳам аъло бўлади.

Бугунги кунда мазкур фермер хўжалиги 19 турдаги хорж ва маҳаллий узум навларини парваришлармоқда.

Шунингдек, Фарғона туманида ҳам замон талаблари асосида шундай хўжаликлар ташкил этилган. Жумладан, “Fergana frans” масъулияти чекланган жамияти ҳам ердан самарали фойдаланиш ва экспорт учун

сифатли маҳсулот етиштиришда кўпчиликка намуна бўлмоқда.

Ҳудуддаги 500 гектардан зиёд қир-адирларда кўзни қувнатадиган узум боғлари бунёд этилган. Эътиборлиси улар ҳам 160 гектар ерда томчилатиб суғориш технологиясини жорий этган. Ушбу хўжаликка ҳам Узумчилик ва виночиликни ривожлантириш агентлиги ҳузуридаги жамғарма ҳисобидан субсидиялар ажратилганидан сўнг ортиқча харажатлар камайтирилиб, юқори ҳосил 25-30 фоизга оширилди. Тупроқ шўр-

ланиши камайиб, табиий ҳолати яхшиланмоқда.

Мазкур жамият томонидан етиштирилаётган узумлардан қайта ишлаш заводида экспортбоп вино маҳсулотлари тайёрланмоқда. Бунинг учун заводга илғор технологиялар ўрнатилган. Муҳими ушбу маҳсулотга хорижда харидорлар кўп.

Оптириқ туманидаги “Ҳайрулло Бойматов” фермер хўжалигида ҳам янги ташкил этилган тоқзорлар ораларига турли сабзавот ва полиз экинлари парваришланмоқда. Қўшни узумзорларда эса фермер билан келишиб ишлаётган пудратчи оилалар вакиллари помидор, қалампир, ерэнгоқ ва тарвуз экиб, қаровга олган.

Фермер хўжалиги раҳбари Исоқжон Бойматовнинг айтишича, ерни бўш қолдирмасдан самарали фойдаланса даромад яхши бўлади. Эрта экилган сабзавотлар қўшимча фойда келтиради. Шу билан бирга агротехник тадбирларга кетадиган харажатларни қоплайди. Уларнинг ушбу саъй-ҳаракатларини моддий рағбатлантириш мақсадида Узумчилик ва виночиликни ривожлантириш агентлигининг жамғармаси ҳисобидан субсидиялар ажратилди.

Келгусида бу каби узумзорлар вилоятнинг кўркига айланади. Энг муҳими, аҳоли бандлиги таъминланиб, турмуш фаровонлиги ортади.

М.СУЛАЙМОНОВ,
ЎЗА

Мурожаатлар - эътиборда!

Ҳаётда ҳамма нарса, барча мақсадлар, савб-ҳаракатлар инсон манфаатлари, унинг бахти ва саодати учун хизмат қилмоғи керак. Шу боис, ободлик ва фаровонликни таъминлаш мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотлардан кўзланган асосий мақсадлардан бири саналади. Зеро, айни шу тамойил бўйича бажарилаётган юмушлар тўғрисида жойларда бутун бошли обод гўшалар пайдо бўляпти, йирик-йирик саноат объектлари фойдаланишга топшириляпти. Буларнинг барчаси, ўз навбатида, аҳоли бандлиги ва турмуш даражаси яхшиланишига хизмат қилмоқда.

Дарҳақиқат, бугунги янгиланишларнинг бутун мазмун-моҳияти ва аҳамияти, қолаверса, амалий самарасини Президентимиз: “Халқимиз биздан рози бўлиши керак!”, деган таъкидга қаратмоқда ва барча даражадаги мутасаддилардан ҳам шуни талаб қилмоқда. Бу, том маънода, озод ва обод юртимиз одимларида “Халқ манфаати ҳамма нарсадан устун”, эканлигини ифодалайди.

Бизда ёмон бир одат бор. Қайсидир ҳудудда ёки силада муаммо чиқса, “Бу менинг ишим эмас”, “Отанга бор, онанга бор”, дейишга ўрганиб қолганмиз. Муаммо ечими ва масъулиятини зиммамизга олгимиз келмайди. Шундан келиб чиқиб, бугунги давр барчадан жонкуярликни, қайсидир масалада мурожаат бўлдимиз, уни охиригача ўрганиш, муаммони ҳал қилиш талабини қўйяпти. Зиммасига қайсидир даражадаги ишонч, масъулият, бурч ва мажбурият юклатилган ҳар бир мутасадди шунга амал қилиб фаолият юритишини тақозо қилмоқда. Шу маънода, Наманган вилояти прокуратураси органлари томонидан Ўзбекистон Республикасининг янги

тахрирдаги “Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари тўғрисида”ги Қонуни ижросини таъминлашга ҳам масъулият ва алоҳида эътибор билан ёндашилмоқда.

Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатларини қўриб чиқиш амалиёти ҳар чоракда умумлаштирилиб, тезкор йиғилишларда атрофлича қўриб чиқилмоқда. Йўл қўйилган хато ва камчиликларни бартараф этиш, ишни тўғри ташкиллаштириш, фаолият самардорлигини оширишга қаратилган чора-тадбирлар белгиланиб, ижроси тўлиқ таъминланмоқда.

Масалан, Норин туманида истиқомат қилувчи Ф. Бобожоновнинг суд қарори ижроси таъминланмаётгани юзасидан йўллаган мурожаати Бош прокуратура ҳузуридаги МИБ Наманган вилояти бошқармасининг мурожаатлар билан ишлаш шўъбасида қаноатлантирилди.

Мурожаатни ўрганиш жараёнида аниқланишича, фуқаролик ишлари бўйича Учқўрғон туманлараро судининг 2014 йил 13 октябрдаги ижро ҳужжатига асосан қарздор Б. Бобожоновдан ундирувчи Ф. Бобожо-

нова фойдасига алимент ундириш белгиланган. Мазкур ижро ҳужжати Бюронинг Норин тумани бўлими иш юритувига олинган бўлиб, бўлим томонидан Ўзбекистон Республикаси “Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида”ги Қонуннинг 23-, 86-моддаларига асосан ижро иши юритишни қўзғатиш тўғрисида қарор қабул қилинган ва қарздорга ижро қилиш учун юборилган.

Ижро ҳужжати юзасидан қарздор Б. Бобожонов ижро ҳужжати талабларини ихтиёрий муддатда бажармаган. Шундан сўнг юқоридаги Қонуннинг 42¹-моддаси талаби асосида давлат ижрочисининг қарори билан Б. Бобожоновга нисбатан унинг Ўзбекистон Республикасидан чиқиш ҳуқуқига вақтинча чеклов қўйилган.

Ўрганишларда қарздор Б. Бобожоновнинг алиментдан 32.481.014 сўм қарздорлиги борлиги аниқланди ва бу маблағ нақд пул шаклида ундирилиб, мурожаатчига топширилди.

Ҳозирда Наманган вилояти прокуратураси ҳамда Мажбурий ижро бюроси органларида фуқаролар мурожаатлари онлайн режимда олиб борилмоқда. Шунга қарамай, ҳар бирига алоҳида эътибор билан ёндошилмоқда, ҳеч бири назоратдан четда қолмайди.

Воҳиджон НИШОНОВ,
Наманган вилояти прокуратураси бўлим бошлиғи.

Жиззах вилояти

ИҚТИСОДИЙ ПРОЦЕССУАЛ КОДЕКСИНИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ

Мамлакатимизда суд-ҳуқуқ соҳасида туб ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Жумладан, уларда инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш, одил судловга эришиш даражасини янада ошириш, тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқий ва қонуний манфаатларини ишончли, самарали ҳимоя қилишга алоҳида аҳамият берилмоқда.

Актдан “суд музокараси” гача

Суд ҳужжатлари ижроси самарадорлигини ошириш бўйича қўрилаётган амалий чоралар суд-ҳуқуқ соҳасидаги ислоҳотларнинг янги босқичини бошлаб берди. Иқтисодий, хусусан, тадбиркорлик ривожига ҳам катта ўзгаришлар амалга оширилди. Бу ўзгаришлар Иқтисодий процессуал кодексни қабул қилиш заруратини туғдирди.

Иқтисодий процессуал кодекси 2018 йил апрелдан кучга кирган бўлиб, 5 бўлим, 37 боб ва 347 моддани ўз ичига олади.

Эътиборли жиҳати, кодекс олимлар, адвокатлар, тадбиркорларнинг фикрлари, шунингдек, илғор хорижий тажриба ва амалиётни чуқур таҳлил қилиш асосида ишлаб чиқилди. Натижада мамлакатимизда фаолият юритаётган иқтисодий судларда ишларни юритиш тартиби такомиллаштирилди, жумладан, соҳадаги қонунчилик ва амалиётдаги айрим камчиликлар бартараф этилди, шунингдек, тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва қонуний

манфаатларини суд орқали ишончли ҳимоя қилиш механизмлари такомиллаштирилди. Биринчидан, замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан янада кенгроқ фойдаланишга оид меъёрлар белгиланди. Иккинчидан, низоларнинг тезкор қўриб чиқишини таъминлаш мақсадида судловнинг умумий қоидалари ўзгартирилиб, ҳозирда ишлар юридик шахслар жойлашган ҳудудда қўрилади. Бу суд ҳужжатининг ижро этиш жараёнини ҳам бирмунча енгилаштиради.

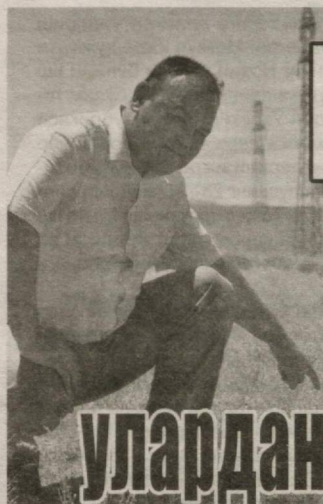
Учинчидан, низоларнинг самарали ҳал қилинишини таъминлаш, тарафлар ўртасидаги муносабатларни сақлаб қолишга кўмаклашиш мақсадида низолар тарафларни ўзаро келиштириш асосида ҳал қилишга бағишланган келишув битимига оид янги боб киритилди. Низоларнинг самарали ҳал қилинишини таъминлаш, тарафлар ўртасидаги муносабатларни сақлаб қолишга қаратилган бундай меъёр аввал қонунчиликда кенг акс эттирилмаган эди. Эндиликда келишув тушунчаси, уни

қандай ҳолларда тузиш мумкинлиги битта бобга қамраб олинди. Тўртинчидан, эндиликда, агар суд буйруғи бериш ҳақидаги ариза белгиланган тартиб-қоидаларга риоя этилмасдан топширилган бўлса, бу ариза Иқтисодий процессуал кодексининг 141-моддаси талаби асосида суд ажрими орқали қайтарилди. Мазкур ажрим устидан шикоят қилиниши мумкин. Шунингдек, янги институт – “суд музокараси” киритилди. Эндиликда суд музокараси жараёнида алоҳида тартиб сифатида суд музокараси белгилаб берилди.

Хулоса ўрнида шуни айтиш керакки, Иқтисодий процессуал кодекснинг қабул қилиниши тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари суд орқали ишончли ҳимоя қилинишини таъминлайди, шунингдек, давлатимизнинг иқтисодий ривожланишида муҳим аҳамият касб этади.

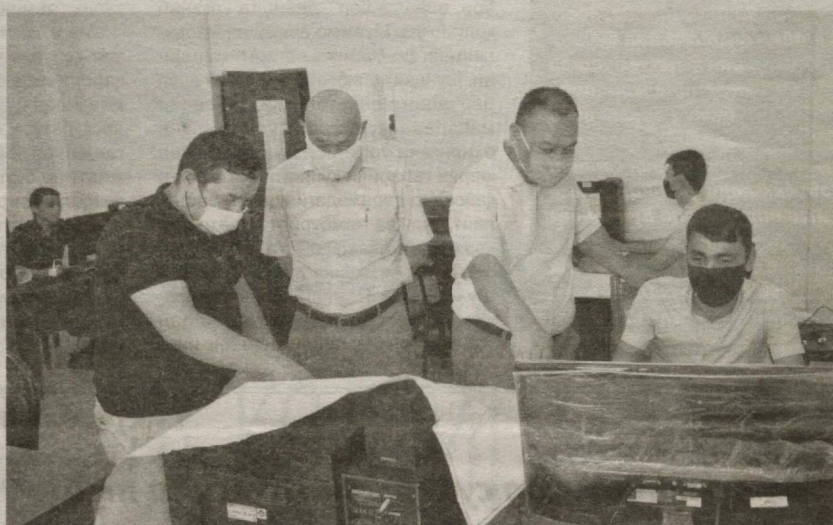
Исроил УМАРОВ,
Ғаллаорол туманлараро иқтисодий суди раиси.

Бепоеён яйловларнинг беминнат иноъми улардан самарали фойдаланиш – давр талаби

Навоий вилояти
мамлакатимиздаги
энг ёш вилоят
бўлсада, ҳудуди
жиҳатидан энг катта
воҳа ҳисобланади.

Унинг каттагина қисми қир-адирлар, бепоеён яйлов ва пичанзорларни ташкил этади. Бағрида сир-асрору, мўъжизаларни жамлаган Қизилқум саҳроси ўзининг бетакрор табиати, сўлим иқлими, ўзига хос хусусиятлари билан ҳамиша эътиборни тортиб келади. Бу ажиб ва ғаройиб манзаралар неча минг йиллардан буён тарихнинг синовларида тобланиб, инсоният учун муносиб туҳфа бўлиб келмоқда.

Вилоятимизда 8 та қишлоқ хўжалигига мўлжалланган туман мавжуд бўлиб, Учқудуқ, Томди, Конимех, ва Нурота туманларида чорвачилик ривожланган.

Майда шохли моллар, туялар, йилқилар ва қорамоллар озуқага бой бўлган яйловларимизда парвариш қилиб келинмоқда.

Вилоятимиз ўзига хос табиий шароитига кўра йирик 3 қисмга бўлинади. Вилоятимизнинг шимоли-ғарбий қисмида не-не сир-синоатларни яшириб ётган Қизилқум чўли ястаниб ётибди.

Жануби-шарқий қисмида эса Нурота тоғ тизмаларига тегишли Қоратоғ, Оқтоғ сингари тоғлар бўй чўзган.

Мазкур кенгликлар, айниқса, баҳор ойларида турфа табиий гиёҳлар, ўт-ўланлар, ранг-баранг ўсимликлар билан безанади. Астрагал, шувоқ, шўра, исриқ, қамиш, зарпечак, саксовул, юлғун ва бошқа ўнлаб номдаги чўл буталари гўё жонсиздек туюладиган бепоеён заминга беқиёс чирой бахш этади.

Вилоятимиз ерларида йил ўн икки ой чорва боқилади. Қандим, черкез, сингрэн, оқпечак, селин, эфимер ва бошқа ўтлар чорва моллари учун тўйимли озуқа ҳисобланади.

Сўнги йилларда республикаимизда ерлардан оқилона ва самарали фойдаланишни ташкил этиш, ер муносабатларини тартибга солиш, ерлардан фойдаланишда давлат назоратини кучайтириш борасида қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Эътироф этиш жоизки, сўнги йилларда республикаимизда ерлардан оқилона ва самарали фойдаланишни ташкил этиш, ер муносабатларини тартибга солиш, ерлардан фойдаланишда давлат назоратини кучайтириш борасида қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Шу билан бирга соҳага замонавий технологияларни жорий этиш, ер ресурсларини ҳисобга олиш ишлари борасида ҳам тизимли ишлар олиб борилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Маъмурий-ҳудудий бирликлар чегараларини белгилаш, ер ресурсларини хатловдан ўтказиш ҳамда яйлов ва пичанзорларда геоботаник тадқиқотларни ўтказиш тартибини

янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори бу борадаги ишларни янги босқичга олиб чиқди, десак ҳар томонлама тўғри бўлади.

Бугун Навоий вилоятининг умумий майдони 10 948 086 гектарни ташкил этса, шундан 8 747 589 гектари яйловлардан иборат.

“Ўздаверлойиҳа” давлат илмий-лойиҳалаш институтининг “Наввилерлойиҳа” Навоий вилояти бўлинмаси жамоаси томонидан мазкур яйловларнинг геоботаник ҳаритаси ишлаб чиқилмоқда, унинг ҳар қаричидан самарали фойдаланиш, озиқ-овқат маҳсулотлари захирасини яратиш, аҳолига гўшт ва сут маҳсулотларини етказиб беришни кўпайтириш, экспорт қилиш учун янги имкониятларни

ишга солишга астойдил ҳаракат қилинмоқда.

Яйловлар чорва молларини боқиш ва кўпайтириш учун асосий озуқа манбаи ва восита ҳисобланади. Шу сабабли биз томондан тузилаётган геоботаник хариталар асосида мавжуд яйловларни асраш, таназзулга юз тутишининг олдини олиш, яйлов ўсимликларининг ҳосилдорлигини ошириш, умуман олганда яйловлардан оқилона ва самарали фойдаланишга қаратилган таклиф ва тавсиялар ишлаб чиқилмоқда.

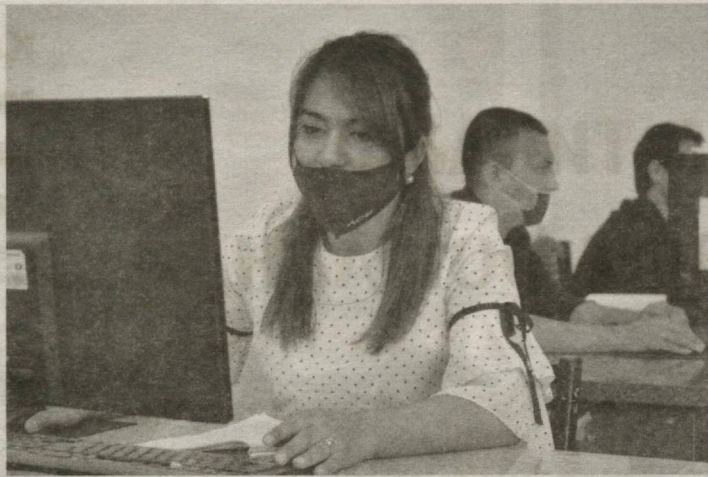
Бунинг учун айрим яйловларда чорва молларининг ҳаддан ташқари кўп боқилишининг олдини олиш мақсадида йилнинг фақат икки мавсумида фойдаланишни ёки алмашлаб фойдаланишни ташкил этиш бўйича тизимли ишларни йўлга қўйдик.

Эски лалмикор майдонлар ҳорда яйловларга айланиб кетган, лекин бу яйловларда озуқабоп экинлар жуда кам, улардан тўлиқ фойдаланиш учун яйловларни ўсимликларга бойитиш, қўшимча ем-ҳашак яратиш учун эфемерлар ва шувоқ, изень, терескен каби ярим бута ўсимликларини сунъий равишда экиб, яйловлар ҳолатини янада яхшилаш йўллари кўриб чиқилмоқда.

Бунинг учун об-ҳаво маълумотларига таянган ҳолда ёмғир ёғишидан олдин уруғларни дельта планларда ёки қўлда сепиб чиқиш ҳамда яйлов ўсимликларига жуда камбағал майдонлар бўлса шудгорлаб уруғларни экиш тавсия этилмоқда. Бу агродабирларнинг амалга оширилиши эса назоратимизга олинган.

Яйловларнинг сув билан таъминланишини яхшилаш учун мавжуд кудуқлардан унумли фойдаланиш, бузилганларини таъмирлаш, сувдан узоқ бўлган отарлар яқинида янги сув манбаларини очиш, қозиш қишлоқ хўжалигининг муҳим тармоғи бўлган чоравачилик ривож учун қулай муҳит яратаяди.

Қолаверса, вилоятимизда қо-

Аксарият соҳада пешқадамлик қилиб келаётган Навоий вилоятида яйловлардан самарали фойдаланиш йўналишида ҳам дадил қадамлар ташланмоқда.

рақўлчилик тармоғида иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш, наслчилик ишларини такомиллаштириш орқали сифатли қоракўл тери етиштириш, чўл озуқабоп экинлар уруғчилиги майдонларини ташкил этиш ва яйловлар ҳосилдорлигини ошириш ҳамда қоракўлчилик субъектларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш борасида ҳам тизимли ишларни олиб бораёпмиз.

Шунингдек, наслчилик ишларини янада такомиллаштириш, чўл яйлов озуқабоп ўсимликлар уруғчилиги майдонларини кенгайтириш, соҳада экспортбоп қоракўл ва қоракўлча тери етиштириш, маҳсулотларни чуқур қайта ишлаш ва хом ашёлардан тиббиёт мақсадлари учун фойдаланиш самардорлигини ошириш бўйича амалга ошираётган изланишларимиз ҳам соҳа тараққиётида муҳим ўрин тутади, албатта.

Энг муҳими, аксарият соҳада пешқадамлик қилиб келаётган Навоий вилоятида яйловлардан самарали фойдаланиш йўналишида дадил қадамлар ташланмоқда.

Албатта, бу қадамлар азалдан ўз бағрида ноёб, шифобахш ва озуқабоп ўсимлик дунёсини асраб келаётган, Қизилқумнинг олтин жавоҳири саналган бепоеён ва бетакрор яйловларимизнинг беминнат инъомидан эҳтиёткорлик билан фойдаланишга қаратилган.

Она заминимиз бағрида, пурвиқор тоғлар этагида ястаниб ётган яйловларимиз табиатимизнинг бизга тақдим этган муносиб тўхфаси.

Уларни асраб-авайлаш, мақсадли фойдаланиш ва келажак авлодга тақдим этиш барчамизнинг бурчимиз ҳисобланади.

Аҳад ШОВҚИЕВ,
“Ўздаверлойиҳа” ДИЛИ
“Наввилерлойиҳа” бўлинмаси
директори.

Бухоро вилояти

Ноёб жонивор табиатга қайтарилди

Бухоро вилояти экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси томонидан Шофиркон тумани “Боғи афзал” маҳалла фуқаролар йиғини Боғиқўрғон қишлоғида яшовчи фуқаро Т.Ш томонидан Олакузан ҳайвони ушланганлиги ҳолати аниқланган.

Халқаро ҳамда Ўзбекистон қизил китобига киритилган мазкур ҳайвон заиф, камайиб бораётган тур ҳисобланади. Қизилқум чўли, Устюрт ясси текислиги, Мирзачўл ва Қарши чўли, Фарбий Тянь-Шан ва Помир-Олой тоғ тизмаларининг тоғ ёнбағирлари ва юқори камарлари, Сурхондарёнинг қуйи қисми, Оҳангарон дарёсининг юқори қисмида учрайди. Мазкур жонивор кемирувчилар билан озикланиб, табиатда санитар вазифани бажаради.

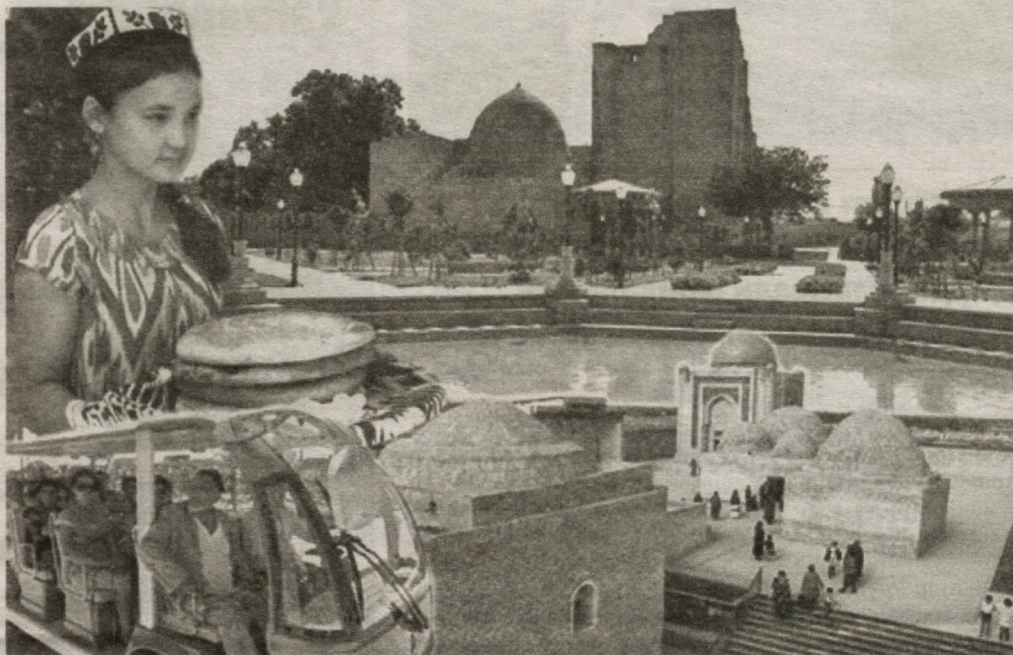
Шофиркон туман инспекцияси ходимлари томонидан Олакузан “Боғи афзал” маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудидан оқиб ўтувчи коллектор атрофига қўйиб юборилди.

Зариф КОМИЛОВ,
ЎЗА

ТУРИЗМ:

Қайта тиклаш ҳаракатлари бошланди

Коронавирус пандемияси дунё иқтисодиёти ва турли соҳаларга етарлича инқирозли таъсир кўрсатаётгани ҳеч кимга сир эмас. Айтиш мумкин, бу ҳолатни туризм соҳасида ҳам кўриш мумкин. Хабарингиз бор, 1 июндан мамлакатимизда коронавирус билан боғлиқ ҳолатлар бир қадар енгиллашган, "яшил ҳудуд"ларда ички туризмга рухсат берилди.

Халқаро эътироф

Айтиш керакки, бугун юртимизда бу борада олиб борилмаётган ишлар халқаро миқёсда ҳам эътироф этилмоқда.

Хусусан, Покистоннинг "Islamabad Daily Post" нашрида "Ўзбекистон Президентини туризм лойиҳалари ҳақида баёнот берди" мавзусида мақола эълон қилинди. Унда мамлакатимиз раҳбарининг 27 май куни туризм ва давлат активларини хусусийлаштириш соҳаларидаги лойиҳалар тақдими билан танишиш жараёнига оид ҳисобот баён этилган.

"Маълумки жорий йилнинг 16 мартдан Ўзбекистон ташқи ва ички саёҳат учун ёпилган эди. Бунинг оқибатида 1,5 мингдан ортиқ турсоператор, 1,2 мингта меҳмонхона фаолияти вақтинчалик тўхтатилган, бу эса гидлар, миллий хунармандчилик, зиёратгоҳ ва сўхатгоҳлар, умумий овқатланиш, транспорт ва бошқалар билан қўшиб ҳисоблаганда 250 мингдан ортиқ аҳоли даромадида жиддий таъсир кўрсатаётганди... Пандемия даврида "Uzbekistan. Safe travel guaranteed" ("Ўзбекистон. Хавфсиз саёҳат кафолатланган") бренди остида туристлар учун санитария-эпидемиологик хавфсизлик лойиҳасини татбиқ этилиши Ўзбекистон учун сайёҳлик тизимини яна қайта тиклаб олиш билан бирга сайёҳлар хавфсизлигини таъминлашда анча аҳамиятлидир" дейилади мақолада.

Яна бир ахборот агентлиги "EADaily" да эса "Ўзбекистон сайёҳлар учун чегараларини очмоқда" сарлавҳали мақола берилган. Хабарда мамлакатимиз раҳбарининг "Коронавирус пандемиясининг салбий таъсирини камайтириш учун туризм соҳасини қўллаб-қувватлашга доир кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармониға мувофиқ 1 июндан Ўзбекистоннинг эпидемиологик барқарор ҳудудларида турсоператорлар, сайёҳлик фирмалари, меҳмонхоналар, маданий объектлар фаолиятига рухсат берилгани, шунингдек, ҳукумат томонидан гид ва турсоператорларнинг янги туристик хизматларни ривожлантириши учун грантлар тақдим этилаётгани қайд этилган. Бундан ташқари, мавзуга доир хабар ва мақолалар "CANews", "PIA Новости", "Казинформ", "Инфо ШОС", "Regnum", "SNG Today" каби қатор хорижий ахборот манбаларида эълон қилинди.

Қашқадарё маҳаллий сайёҳларни қабул қилади

Вилоятда жорий йил 1 июндан бошлаб маҳаллий сайёҳларни қабул қилиш бошланди. Айтиш пайтда вилоятда 50 та меҳмонхона, 45 та меҳмонлар уйи, жами 70 га яқин жойлаштириш воситалари мавжуд бўлиб, улар бир кунда 3 минг нафардан ортиқ сайёҳларни қабул қилиш имкониятига эга.

Қашқадарёда 30 га яқин зиёратгоҳлар, 42 та янги тур йўналишлар, 4 та музей, 1000 дан ортиқ археология объектлари, 200 дан ортиқ тарихий ёдгорликлар ташриф буюрувчиларга ўз бағрини очди. Келаётган сайёҳларга 10 нафар гид, 20 нафар турсоператор хизмат кўрсатишни бошлади.

Вилоятнинг сайёҳларни энг кўп қабул қилувчи масканлари сифатида Шаҳрисабз шаҳрининг тарихий маркази, унинг таркибидаги Оқсарой мажмуаси, Абул Муъийн ан-Насафий мақбараси, Кўкғумбаз масжиди, Қалъаи Шерон дара-си, Сувтушар шаршараси, Сийпантош ёдгорлиги ҳамда тоғли ҳудудлардаги зиёратгоҳларни қайд этиш мумкин.

Тегишли ташкилотлар билан олиб борилмаётган тадбирлар давомида пандемиядан сўнг энг тез қайта тикланган йўналиш-экотуризмни янада ривожлантириш бўйича тоғли ҳудудларда, сайёҳлар билан гавжум зиёратгоҳлар яқинида янада кўпроқ меҳмон уйлари ташкил этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Албатта, бунда мавжуд вазият – карантин ва пандемия шароити ҳам эътибордан четда эмас. Тегишли мута-саддилар томонидан мониторинглар, меҳмонхоналар ва зиёратгоҳларнинг санитария талаблари доимо назоратда.

Ҳаётнинг бошланиши шу ерда бўлиши мумкин

– Бу ердаги тошлар жуда қадимий, – дея таъкидлаган эди германиялик сайёҳ Маркус Байер I-Халқаро Геотуризм форумида. – Бу ер юзидаги 150 дан ортиқ жойларда учрайдиган тоғ жинсларининг энг қадимийларидан биридир.

Шунингдек, ушбу форумда Китоб давлат геологик қўриқхонаси ва унда денгиз жониворлари ва ўсимликларининг стратиграфик кесмалари ва қадимий қолдиқларини қўриқлаш ҳамда сақлаш учун қилинаётган ишлар ҳақида атрофлича маълумотлар берилиб, бугунги кунда 3938 гектар майдонни эгаллаб турган қўриқхонага тоғлари дунё океанидан ажралиб чиққан дастлабки қуруқлик эканига илмий асослар борлиги қайд этиб ўтилган. Ушбу макон халқаро олимлар ҳамжамияти томонидан дунё океанидан қуруқликка чиқиш жойи сифатида қайд этилгани ҳам аҳамиятлидир.

Мана шундай ноёб, дунё аҳлини лол қолдирадиган манзиллар Ўзбекистонда, хусусан, Қашқадарёда бисёр. Масалан, жорий йилдан бошлаб Ҳазрати Султон тоғи, Сувтушар шаршараси, динозавр излари ва Амир Темур гори объектлари янги сайёҳлик йўналишларига айланганлиги сўзимиз исботи.

Гарчи вилоятда туризм соҳасидаги бу каби кенг миқёсдаги ишларга пандемиянинг юртимизга кириб келиши сезиларли таъсир ўтказган бўлса-да, бу жараён қўллаб соҳаларда имкониятларнинг янги қирраларини очишга ўзига хос туртки сифатида хизмат қилди. Хусусан, пандемия даврида онлайн туризм, масофавий сайёҳлик, тарғибот-ташвиқот ишлари бир зум ҳам тўхтамади. Бу эса туризм соҳасининг пандемия даври тугагандан сўнг жадаллик билан ривожланиши учун маълум бир поғона вазифасини ўташи аниқ.

Шухрат ХҲЖАЕВ

Энг аввало, аҳолини рўйхатга олиш тушунчасига тўхталсак. Аҳолини рўйхатга олиш мамлакат аҳолисининг аниқ сони, унинг таркиби ва яшаш шароитлари тўғрисида маълумотни топиш имконини беради. Бу аҳолининг сони, таркиби ва яшаш шароитлари – бутун аҳоли ва аҳолининг ҳар бир тоифаси олдинги аҳолини рўйхатга олиш давридан буён қандай ўзгарганлигини баҳолаш имкониятини беради.

Ўзбекистонда илк бор аҳолини рўйхатга олиш жараёни амалга оширилади

Бундан ташқари, бундай ўзгаришларнинг динамикаси тўғрисидаги маълумотлар келгуси йилларда мамлакат аҳолисининг сони ва ижтимоий-иқтисодий аҳолининг ўзига хос томонларини инобатга олиш учун асос бўлиб хизмат қилади. Бошқача қилиб айтганда, рўйхатга олиш нафақат статистик натижалар, балки иқтисодий ва ижтимоий прогностлаш воситасидир. Рўйхатга олиш бу Ўзбекистоннинг солнома тарихидир. Рўйхатга олиш натижалари эса нафақат бизга, балки биздан кейинги авлодларга ҳам тааллуқли.

Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда аҳолини рўйхатга олиш тадбири ўтказилмаган.

Етакчи халқаро ташкилотлар, хусусан БМТ ҳам 2015 йилда “2020 йилда аҳоли ва уй-жой фондиди рўйхатга олиш борасидаги принциплар ва тавсиялар” номли резолюциясини ишлаб чиққан ва барча давлатларга уни ўтказишни қатъий тавсия этган.

Мазкур кенг миқёсли амалиётнинг яна бир бош мақсади мамлакатимизда, умуман ҳар

бир маъмурий-худудда яшовчи шахсларнинг турли тавсифлари тўғрисида ишончли, холис ва яхлит маълумотларни ягона статистик услублар асосида йиғишдан иборат.

2022 йилда ўтказилиши режалаштирилаётган аҳолини рўйхатга олиш мамлакатда яшовчи барча аҳолига тегишли бўлган демографик, иқтисодий ва ижтимоий маълумотларни йиғиш, умумлаштириш, баҳолаш, таҳлил қилиш ва эълон қилишнинг ягона жараёнини ўз ичига олиб, аҳоли тўғрисидаги маълумотларнинг асосий манбаи ҳисобланади ва у келгуси 10-30 йиллик ривожланишнинг прогност кўрсаткичларини ҳисоблаш учун ишончли пойдевор яратади. Худудларни ривожлантириш ва жамиятнинг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларига ёрдам кўрсатиш бўйича сиёсий ва бошқарув қарорларини қабул қилиш учун зарур маълумотларни олиш имконини беради. У аҳоли сонини ишончли ҳисоблаш, шунингдек, аниқ белгилаб қўйилган ягона ҳисобга олиш даврида аҳолининг жинси, ёши, оилавий аҳоли, маълумоти

даражаси, яшаш шароити, бандлиги, миллати, фуқаролиги ҳамда бошқа демографик, ижтимоий ва иқтисодий хусусиятлари бўйича яқка тартибда ҳисобга олиш ва батафсил тавсифлашнинг универсал усулини ишга солган ҳолда расмий статистика тизимида асосий роль ўйнайди.

Маълумки, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг “2020 йилда аҳоли ва уй-жой фондиди рўйхатга олиш борасидаги принциплар ва тавсиялар” резолюциясида БМТга аъзо давлатларнинг камида бир марта аҳоли ва уй-жой фондиди рўйхатга олишни ўтказиши белгилаб қўйилган. Айни кунларда ҳамдўстлик мамлакатларида бу жараёнга тайёргарлик бошланган.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудда яхлит ва ҳар бир маъмурий-худудий бирлик бўйича аниқ бир вақтда яшовчи шахсларнинг турли тавсифлари тўғрисида халқаро таққослана оладиган ишончли, холис ва яхлит маълумотларни ягона статистик услублар асосида йиғиш аҳолини рўйхатга олишнинг мақсади ҳисобланади.

Аҳоли таркибидаги глобал ўзгаришларни баҳолаш, демографик сиёсатни, аҳоли соғлиғини мустақамлаш, аёллар ва болалар аҳолини яхшилаш ва оилаларга ёрдам кўрсатиш чора-тадбирларини ишлаб чиқиш учун ахборотлар базасини кенгайтириш:

▶ аҳоли пунктлари ва шаҳарлар инфратузилмасини ривожлантириш, меҳнат ресурсларидан фойдаланиш ва уларни жойлаштириш бўйича қисқа, ўрта ва узоқ муддатли прогнозлар, дастурлар тайёрлаш ва индикатив режалаштириш;

▶ миллий барқарор ривожланиш мақсадларини шакллантириш ва унинг амалга оширилиши устидан мониторинг ўтказиш;

▶ аҳолини рўйхатга олиш давлари оралиғида аҳоли сони ва таркибининг жорий ҳисобини юритиш, аҳоли сонининг ҳисоби ва прогнозларини амалга ошириш учун статистик базани яратиш;

▶ ижтимоий-иқтисодий муаммолар бўйича илмий тадқиқотларни амалга ошириш эса аҳолини рўйхатдан ўтказишнинг энг асосий вазифалари ҳисобланади.

Аҳолини рўйхатга олиш баробарида яна бир муҳим вазифани бажариш кўзда тутилган. Бу – ҳудудларда хариталаш, аҳоли пунктларидаги уйларнинг рўйхатини тузиш билан боғлиқ масала. Турар ва нотурар жойларнинг аниқ сони, ҳолати, тегишли ҳудудларда уй-жой объектларини қуриш масалаларига оидинлик киритиш мумкин бўлади. Сирасини айтганда, республиканинг янги мукамал кадастр харитаси яратилади.

Шундай қилиб, ҳукумат олдига яна бир муҳим вазифалар қўйилди. Уларни муваффақиятли ва тўлақонли бажариш билан Ўзбекистоннинг ҳар бир вилояти, шаҳари, туманидан тортиб маҳалласи-ю кўчасига, чекка қишлоқ ва олис овуллари-гача алоқадор бўлган барча маълумотларни ўзида ақт этирган ягона ахборот базаси яратилади. Бу қимматли маълумотлар эса бизга бугун, эртага ва яқин келажақда жуда асқотади. Зотан, мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш мақсадида ишлаб чиқилаётган кўп йиллик дастурлар, амалга оширилаётган тизимли ўзгаришлар ва белгилаб олинаётган режалар манзил аниқ бўлсагина юқори самара беришига шак-шубҳа йўқ.

Сардорбек ЁҚУБЖОНОВ,
Учтепа тумани статистика бўлими бошлиғи.

Кун ҳовридан тушди. Эрталабдан кечгача олов пуркаган Қуёш толиққан деҳқондек аста уфққа бош кўйди. Саратон забтидан қизиби кетган ер кўпкарида толиқиб кўзадан сув сипқорган улоқчидек уф тортиб юборди. Супага салқин тушди.

Норбуви чеча супага шолча ташлади. Уйдан кўроқ кўрпачалар олиб чиқиб тўшади. Дастурхон ёзди.

– Бегимой, бор қизим, отанг минан акаларингди чоғир. Энам овқат сузаякан, дегин. Сўнг Шойим буванг, Турдихол момонлардиям чоғир, – деди у.

Ўн ёшлар чамалик қизалоқ эна-сига қараб жилмайди-да ҳовлининг этагидаги отхона томон кетди. Кўп ўтмай унинг:

– Ота, энам овқат сузаяпти, жўрингиззар, – деган жарангдор товуши эшитилди.

Отхонадан аввал қараши ўткир, норғул эркак, унинг ортидан ўғиллари Ислому билан Алимардон чиқиб келишди.

– Хўш, энам, нима деяпсан? – қизини эркалади чиқиб келган одам.

Бегимой гапини яна такрорлади.

– Шундайми? Овқат пидмиа? Чавандоз буванг минан момонгди, акангнарди чоғирдингма? – сўради отаси.

Бегимой ерга қаради:

– Ҳазир чоғираман, ота, – деди ийманиб.

Чавандоз этакларини қоқди:

– Чоғирағай, қизим, тез чоғир. Бизар ҳозир қўл-бетимизди жувамиз, – деди.

Бегимой чит кўйлагининг этагини хилпиллатиб қўшни ҳовли томон чопиб кетди. Синглисининг юришига кулгуси келган Алимардон буни отасидан яширганча қудуқ томон кетди ва офтобани сувга тўлдирди. Аввал отаси, сўнг акасининг қўлига сув кўйди.

Улар супага яқинлашганларида гавдали, йирик келбатли одам, бўйчангина хотин ва бир-бирига ўхшаб кетадиган учта ўсмир чиқиб келди. Хотин сопол товоқда нимадир кўтариб келарди:

– Шулла¹ қилувдим, – деди у кулиб. – Била женгиззар.

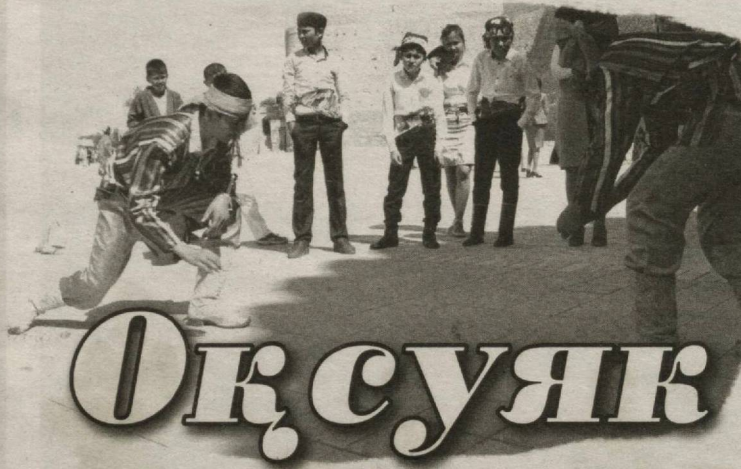
У товоқдаги шавлани дастурхонга кўйди-да ўзи ўчоқ томон кетди. Эркаклар супага жойлашишди. Кўп ўтмай Норбуви билан ўша хотин сопол косаларда овқат келтиришди. Дастурхонда турган шавлани кўриб Норбуви ранжиган бўлди:

– Турдихол опа, шундай қиласизай. Ўзларингиз чиқсангиззар бўмайди-да? Буйтиб овқат кўтариб журмай, – деди.

– Нарбу, нимасига ҳойрон қоласан, синглим? Биран марта бир-биримизсиз овқат жепидик? – деди Турдихол. – Берағай, мен узатағайин.

Эркаклар уларнинг гапига эътибор қилмади. Овқатни ҳўриллатиб ича бошладилар. Аёллар уй томон кетишди.

– Шу жозди куни кескан ошга

Оқ суяк

“Кўкка учган тулпорлар”
асаридан парча

жетадигани бўмайди, – деди йирик келбатли одам бошини мамнун тебратиб. – Одамнинг томир-томирига жетиб борадияй. Туврима Бувамуррад?

Бобомурод чавандоз акасининг гапини тасдиқлаб кулди:

– Худога шукур, Шайим ака, шу кунга жетказганига шукур. Ака, яна бир-икки каса апкесин, – деди.

Шойим чавандоз маъкул дегандай бош силкиди. Отасининг имосини сезган Алимардон дик этиб сакраб туриб, кўп ўтмай хамир товоқда чакки солиб тайёрлаб кўйган таомни кўтариб келди. Ёғоч чўмиқ билан косаларга овқатдан солди.

Тўлин ой ҳовлининг устида нур соча бошлади. Шу пайт Жарбува ариқ томондан хиржирок товуш эшитилди:

– Ҳов, жигиллар-ов, қони оқ суяк ўйнайман, деган чиксин-ов.

Супадагилар кулиб юборишди.

– Бу Боймати тушмагур, жоз бошланиб тамом бўғунча жигилларди оқ суяк ўйнатади, – деди Шойим чавандоз.

Бобомурод чавандоз:

– Одамнар уни билиб Баймат шоқол, дейди. Қоронга тушгандан бошлайди, – деди жилмайиб.

– Эсингдама, бизар бачалигимизда отаси шуйтиб ҳаммани тўдалайди, – деди Шойим чавандоз кулимсираб.

– Эсимда, ака, эсимда. Эсдан чихама? Некин шулар туври қилади. Бачаларди кўзи ўткир бўлади. Ака, бўмаса, бўларга жавоб берайик, – деди Бобомурод чавандоз ўғиллари билан жиянларига қараб.

Фотиҳага қўл кўтардилар.

– Илоҳи овмин, жўртимиз тинч, элимиз омон бўсин. Овмин Оллоху Акбар! – деди Шойим чавандоз. – Майли, борингнар. Жашсилар, силарга жарашади оқсуяк. Ай, оқ суяк ўйнаганнаримиз эсингдама, Бувамурат.

Бобомурод чавандоз кулиб кўйди.

– Сўраманг, ака, этталабгача ўйнайдиқ, – деди завқ билан. –

Бороғонгнар, биригиб² ўйнагнар.

Оталарининг кўзича одоб сақлаб ўтирган болалар отхонанинг ортига ўтган заҳотлари товуш келаётган томонга илдамлаб кетдилар.

– Сорибой, менга қора, бир-биримиздан жироқлашмай ўйнаймиз, – деди бети каттароқ бола.

– Хўп, Ҳойдор ака, хўп, – деди елкаси кенг бола.

Ҳайдарнинг юришдан тўхтаганини кўриб бошқалар ҳам тек қотди. – Бозорбой, сен бир-икки ёш бўсангам каттасан, Алмардон минан била жўр, – деди озғин болага.

– Хўп, ака, – деди Бозорбой.

Ҳайдар эти бўлиқ болага қаради: – Ислому, бирантамиз суякди товсақ, қоғоннар унга ҳимачилик³ қилади, – деди ташвишли товушда.

– Майли, ака, жонма-жон жўрамиз, – деди Ислому.

Улар етиб борганларида Боймат шоқолнинг атрофи йигит-яланга тўлган эди. Унинг кўлидаги мол суяги ойдинда ялтираб турарди.

– Қони, жигиллар, тенг иккига бўлинингнар, – деди Боймат.

Тўпланганлар унинг айтганини қилишди.

– Монови тўпга Ҳойдор одамбоши. Бунисига Худойберди одамбоши, – деди Боймат. – Энди ҳамманг бориб чўки териб ке.

Йигитлар унинг айтганини қилиб қоронғилиқда тимирскиланиб чўп териб келишди.

– Чўкиларди бир-бирига улаб кўйиб чиғингнар, – деди у. – Моншу чизик устида турасилар.

Ўйинда қатнашадиганлар чўпларни узун арқондек ташлаб чиқишди. Сўнг иккига бўлинганча саф тортишди.

– Жигитлар ҳов, – қичқирди Боймат.

– Ҳов, – товуш берди йигитлар.

– Оқ суякка тойёرمىсилар?

– Тойёرمىз.

Боймат чорловга тайёрланиб олди:

– Моношу ўнг қўлимда қорамолдинг суяги. Ойтингнар, оқ суякди ойга қораб отайма?

Йигитлар бор товушда гувра-нишди:

– Жўк, шу ярга отинг.

Боймат яна завқи келиб қичқирди:

– Яхшилаб ўйлангнар. Моношу суякди сойга қораб отайма?

Чўплардан тайёрланган қизини устида турган йигитлар баттароқ баланд товушда ҳайқирдишди:

– Жўк, шу ярга отинг.

Боймат кўлидаги суякни ҳаволатди. Йигитларнинг юраги гупириб кетди.

– Ҳов, жигилларов, шу оққана суякди жорга қораб отайма? – қичқирди Боймат.

Йигитларнинг товуши қишлоқ бўйлаб таралиб кетди:

– Жўк, шуярга отинг.

Боймат чап қўлини белига кўйди. Сафда турган йигитлар бойловини узмоққа интилган отлардай оёқларини тапирлатишди. Бунга сари Боймат кўлидаги суякни баландга бир кўтариб яна туширди.

– Ойга отай десам кўнмадинг, сойга отай десам кўнмадинг, жорга отай десам кўнмадинг. Моно ото-ман, – деди-да оппоқ суякни икки қўллаб боши узра айлантира бошлади.

Суяк Бойматнинг боши узра ялтирар, бунга сари сафдаги йигитларнинг юраги гупирлар, улар бир-бирларини туртмоққа, олдинга интилмоққа тайёр эдилар. Бирдан Бойматнинг суяк ушлаган қўллари пастга тушди. Сафда турганларнинг ҳафсаласи пир бўлди.

– Ай, Баймат ака-ёв, одамнинг гўжурини қойнотманг. Отинг суякди, бўмаса ўзингизди кўтариб жорга отиб жугараман, – деди Ҳайдар.

– Аҳ-ҳа, мени жорга отасанма? Сеннарди аншуйтиб ўйинга соғим келади-да, ука, – деди Боймат. – Мени жорга отиб жугариб нима жутасан? Уннан кўра отиб жугарган суягимди товиб кеганинг яхшику.

У икки қўллаб суякни яна боши узра айлантира бошлади. Нимагадир суякни айлантириш яна секинлади. Чўп чизиклар устида турганлар яна улоқчининг отидай хезлана бошладилар. Шу пайт Боймат кутилмаганда суякни узоққа иргитиб юборди. Илги қуриб кетган суякнинг тап этиб тушгани эшитилди.

Икки тўп йигитлар тушови ечилган тойларда қоронғилиқ узра югуриб кетдилар. Олдинда Ҳайдар билан Сорибой чопиб борар, қолганлар уларнинг ортидан югурар эди. Болалар атрофга тарқалиб кетиб суякни излай бошладилар.

– Ака, онгнодингизма, суяк шу жоқин атрапга тушди, – деди Сорибой шивирлаб.

– Менгаям шундай туолди. Ўмганнаб⁴ изла, – деди у акасига. – Агар товсанг, дарров билдирма. Нарғи тўп изингдан кувади. Баймат шохолга оппориб беришдиям ўйла.

Ҳайдар пихиллаб кулди. Сорибой ўсиб ётган тиканлар томон диққат билан кўз югуртира бошлади.

Уларнинг олдига Бозорбой, Алимардон билан Ислон етиб келишди.

– Ҳойдар ака, шу атрапди қораймиз, – деди Алимардон.

– Бизарам шундай деб туриппиз, Али. Қони бошлангнар.

Бешаласи бир жойга тўп бўлишди-да беш томонга қараб эмаклаб кетишди.

– Қулочларингди каттароқ очингнар, – деди Ҳайдар шивирлаб. – Ҳав, Бозор, кангширингди⁵ тортивурма.

Алимардон жон ҳолатда икки қўли билан тиканлар орасини пайпаслаб бошлади. Кафтлари, бармоқларига тиканаклар санчилди. У эътибор қилмай яна қидиришда давом этди. Бир маҳал қўли қаттикроқ нарсасга тегди. Аста ўша томон энгашиди. Кўзларини каттароқ очди. Йирик мол суяги тиканнинг шундайгина ёнида ётарди. У қўлини чўзиб суякни тортиб олди. Бармоқларига тикан санчилди. Ич-ичидан ингранди. Аммо товуш чиқармади. Ётган куйи суякни қўйнига солди. Сўнг чап томонда изланаётган Ҳайдар акаси томон эмаклаб кетди.

– Ака, товдим, суякди, – деди паст товушда. – Қўйнимда у.

– Ҳа, бовиримдан⁶, товдингма? Бозорбой икковинг астагана, билин-тирмай Боймат турган томонга озгана эмакнангнар. Ҳовлиқмангнар, агар билиб қолишса, орқаларингдан қувиб жетиб олишади, – деди Ҳайдар шивирлаб. – Бизар излаган киши бўп турамин.

Бозорбой билан Алимардон тиканлар оралаб андак ортга эмаклаб кетишди. Кўп ўтмай Алимардоннинг шодон қичқирғи эшитилди:

– Оқ суякди товдим...

– Алмардан, тезроқ чов, оппориб бер, – қичқирди Бозорбой.

Алимардон оқ суякни баланд кўтарганча Боймат турган тарафга югуриб кетди. Унинг ортидан нариги тўп йигитлари югурдилар. Бозорбой уларнинг йўлини тўсишга ҳаракат қилар, аммо бунинг улдасидан чиқолмас, икки кўзи суякни ҳаволатиб югуриб кетаётган Алимардонда эди.

– Ушла, ана, энагарди ушла...

– Суяк кетди-я, бўлагая...

– Тоқимнашмай⁷ тезироқ қув...

Алимардон илдамроқ ҳаракат қилар, унинг қўлидаги суякни тортиб олмоққа интилганларнинг қуршовидан қийиб қочиб чиқар, унга сари қувлаётганлар чаққонроқ ҳаракат қилар эди. Орқадан эса Ҳайдар, Сорибой, Ислонқулнинг ҳайқирғи эшитилар эди:

– Чов, Алмардан, тезроқ чов...

– Бўлагая...

Суякни чангаллаб кетаётган Алимардон оёғини қўлга олиб югурар, бошидан қуйилаётган тер юз-кўзларига оқиб тушар, чап қўли билан кўзини артар, бунга сари оёқлари буйсунмаётгандай туюлар, нафас олишга қийналар, аммо ҳаммасини бир четга суриб олдинга интилар эди. У ниҳоят оқ суякни Бойматнинг

оёғи остига ташлади:

– Мони, мони суяк, – деди хансираб.

Унинг ортидан қувлаётган болалар ҳам гувиллаб етиб келишди.

– Боймат, шу сен отқан суякма? – сўради дароз йигит.

– Улоқчининг улида мундай суяк кўп бўлади. Тоғин липпасига қистириб кеган бўмасин? – гапга аралашди гавдаси ингичка бола.

Алимардон уларга уқрайиб қаради. Боймат шоқол шовилмай, гапга эътибор қилмай ерга энгашиб суякни қўлига олди. Ой нурига солди-да синчиклаб қаради. Ошиқли томонини пайпаслади. Буни кўрган Бозорбой унинг тумшуги остида қўлини дулайтирди:

– Ишанмаяпсизма, ака? – деди хансираб.

– Бизарди ким деб ўйлаяпсан? – укасини қувватлади Ҳайдар.

Боймат ҳеч нарсасга эътибор қилмай ишини давом эттирди. Суякни эринмай силаб, пайпаслаб қикди. Сўнг бошини чап томонга қийшайтирди.

– Тўқиминг овмасин⁸, Ҳойдор. Ҳойдаганинг беш эчки, ишқиринг⁹ тошди жоради, – деди у.

Боймат суякнинг бу томонини қарай бошлади. Ошиқ томонини пайпаслади.

– Бўлагайов, ав Баймат, – деди дароз йигит.

– Кўп бойтолингди қомчилама, Эшназар. Агар алласа жонини кадига қамайман. Мени ким деб ўйлаяпсан? – ўшқирди Боймат.

– Ҳеййи, жонини кадига солишингизга қўйиб беради ўзиям. Бешавлашиб тоқимнашади¹⁰, – деди Эшназар.

– Пишанг¹¹ берма, эшак берама? – деди кимдир.

Алимардон бу гапларга эътибор бермай қисқ кўзларини Бойматга тикди. Ниҳоят суяк ташловчи тилга кирди:

– Чинданам бу мен тайлаган суяк. Моно ишанмасангнар қоронгнар. Ошиғининг ўнг томонини синдириб қўйганман. Бугунги ўйинда Алмардан кўккўз суякди товди, – деб қичқирди у.

Ўйин яна давом этди. Ой ёнбошга ўтди. Ниҳоят Боймат шоқолнинг совуқ товуши янгради:

– Бугунча ўйин тамом. Қони ҳамма уй-уйига, – деди у.

Сорибой, Бозорбой, Ҳайдар, Ислон ва Алимардон Жарбува ариқнинг ёнидан уйга қайтаётганларидаярим кеча бўлган, ой тўлин эди.

¹ шавла

² бирикиб

³ кўмакчи

⁴ Кўксини билан етиб

⁵ Бурнинни тортма

⁶ жавримдан

⁷ Ёнма-ён турмай

⁸ Хафа бўлма

⁹ Томоғинни қирганинг

¹⁰ Ёнма-ён

¹¹ ашқашлама

Гулжаҳон МАРДОНОВА,
Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси
аъзоси.

|| СЕМИНАР

Жиззах вилояти

Қишлоқ хўжалиги, мелиорация ва йўл қурилиш техникаларини бошқарувчи мутахассислар учун муҳим янгилик. Жиззах вилоятида мазкур соҳа бўйича эски намунадаги техник паспорт ва тракторчи-машинист гувоҳномалари янги турдаги пластик ҳужжатларига алмаштирилмоқда. Шу мақсадда Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Агросаноат мажмуи устидан назорат қилиш инспекцияси Жиззах вилояти бошқармасида ўқув-амалий семинар ташкил этилди.

Ягона электрон база шакллантирилмоқда

Семинар қатнашчиларига қишлоқ хўжалиги, мелиорация ва йўл қурилиш техникалари бўйича давлат хизматларини кўрсатишда “Ягона электрон база”ни шакллантириш, янги турдаги пластик ҳужжатларнинг ўзига хос қулайликлари, афзалликлари ва ундан фойдаланишда ўрнатилган тартиб қоидалар тушунтирилди.

2019 йил 17 апрелдаги “Қишлоқ хўжалиги, мелиорация ва йўл-қурилиш техникаларидан фойдаланишни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ҳукумат қарорига мувофиқ жорий йилнинг 1 мартидан республика миқёсида тракторчи-машинист гувоҳномаси, техникаларни рўйхатдан ўтказишда техник паспорт ва техник гувоҳномаларнинг янги намуналарини амалиётга жорий этиш бошланди, – дейди “Ўзагроинспекция”нинг Шароф Рашидов тумани бўлими катта инспектори Қодир Эшбеков. – Жорий йил охиригача бўлган муддат оралиғида эски намунадаги техник паспорт ва техник ҳамда тракторчи-машинист гувоҳномаси берилган санасидан қатъий назар эгаларининг аризаси билан янгисига алмаштирилаётган бўлди. Келаси йил 1 январдан 2022 йил 31 декабрь даврига келиб эса шу типда эски намунадаги барча ҳужжатлар ўрнини янгиси эгаллайди. 2023 йилнинг 1 январидан эътиборан ушбу эски намунадаги ҳужжатлар ҳақиқий эмас, деб ҳисобланади. Ҳозирда вилоят бўйича жами 55 дона техник паспортлар янгисига алмаштирилиб, 25 та рўйхат шакллантирилди. 5 дона ҳайдовчилик гувоҳномалари ўз эгаларига топширилган.

Қарор ижроси доирасида Жиззах вилоятига 521 миллион сўмдан ортик маблағ ажратилиб, техник хизмат кўрсатиш учун 1 дона “Дамас” автомашинаси, техник-диагностик жиҳозлар тўплами ҳамда “Ягона электрон база”ни шакллантириш, замонавий, пластик шаклдаги ҳужжатлар тайёрлаш ва бериш учун 8 та компьютер жамланмаси, шунингдек, махсус принтерлар ажратилган. Ушбу жиҳозлар Арнасой, Дўстлик, Мирзачўл, Пахтакор, Зафаробод, Зарбдор, Ғаллаорол туманлари ва Жиззах шаҳрига ўрнатилган. Жорий йил якунига қадар қолган туманлар ҳам тўлиқ қамраб олинади.

Тадбир давомида иштирокчилар диагностик жиҳозлари билан яқиндан танишиб, ўзларини қизиқтирган саволларига мутахассислардан жавоблар олишди.

Тургун ЎРОҚБОЕВ

Барчамизнинг, айниқса, ўсиб келаётган ёш авлод вакиллари ҳаётида инсоният асрлар бўйи тўплаган тарихий тажриба асосида шаклланган ҳикматлар, ибратли ҳикояту ривоятлар, айниқса, мутафаккир аждодларимизнинг панду ўғитлари бағоят муҳим ўрин тутади. Ҳар биримиз турмушда дуч келадиган қийинчиликлар ҳамда муаммоларни ана шу маслаҳатлар, йўл-йўриқларга таянган ҳолда, фикр қилиб, сабр-тоқат билан изланиб енгамиз. Лўнда қилиб айтганда, аждодлар заковати дурдоналари бугунги мураккаб замонда биз учун бебаҳо бойлик, битмас-туганмас хазинадир.

Фикр ва шукрга ундайди

Бироқ афсуски, биз бу беназир маънавий ганжинадан ҳамиша ҳам унумли фойдаланавермаймиз. Глобаллашиб бораётган шиддатли замонанинг енгил-елли, юзаки ҳой-ҳавасларига берилиб, миллий қадриятларимиз гултожи бўлмиш одоб-ахлоқ меъёрларига нописанд қараймиз. Бунга “ўзбекчилик”, дея бурнини жийриб муносабатда бўладиганлар ҳам афсуски, учраб туради.

Ҳолбуки, миллатимизнинг, тилимизу маданиятимизнинг тақдири, абадияти айнан шу ўзбекчилигимизда, ота-боболаримиз асрлар бўйи эъзозлаб, авайлаб, даҳрийлиги қатагонлардан омон-эсон олиб ўтиб, бизга зиён-заҳмат етказмасдан қолдириб кетган миллий, диний ахлоқимизда.

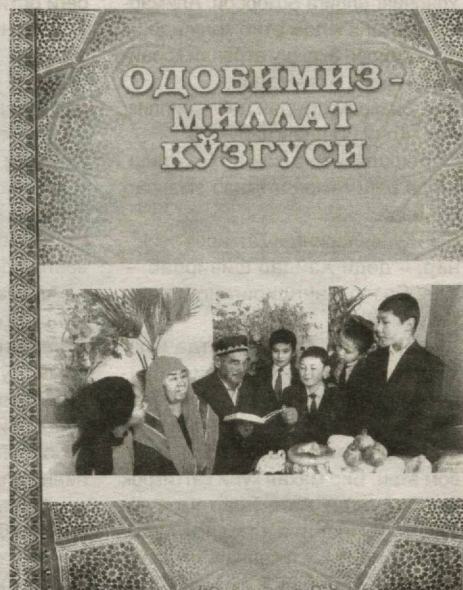
Бинобарин, миллатимиз маънавий қиёфасининг мунаввар кўзгуси бўлмиш бу улуғ қадриятларни ҳар кун, ҳар соат, ҳар лаҳза ёдда, эътиқодда, эъзозда тутмоғимиз, фарзандлар онгу шуурига чуқур сингдириб бормоғимиз шарт.

Яқинда Намангандаги “Vodiy Media” нашриётида олам юзини кўрган “Одобимиз – миллат кўзгуси” номли рисола айнаи шу маънода бугунги кунлар талабу эҳтиёжга бамисоли узуққа қўйилган кўздек муносиб ва ярашиқли нашр бўлибди. Зеро, одоб ҳақида буюк мутафаккирлар, ватандошларимиз, бобо ва бувилар, ота-оналарнинг сўзлари, панду

насиҳатлари, ҳикматлар, ҳикоя, шеър, эссе, мақол ва мақолалар жамланган ушбу китобнинг илк саҳифаларини варақлаганинг ҳамону дил яйрайди, кўнглинг равшан тортади, қалбингизда эзгу бир қоникши ҳосил қиласиз.

Бунга насоб – мазкур тўплам куруқ ваъзхонлигу зерикарли насихатлардан иборат эмас. У риторик саволлар билан китобхоннинг гашига тегмайди. Билъакс, унинг юраги тубида ётган энг азиз, энг қадрли ҳис-туйғуларни уйғотади, қалбининг нозик торларини чертади. Айттайлик, муаллифлардан бири ўз-ўзига: “Онамни хурсанд қилаолдимми?”, деган савол беради. Сизга қараб: “Онангни ҳурматла, отангни қадрла”, қабилидаги маълум-машхур насихатларни тақдорламайди. Ўзидан сўрайди. Ва шу саволга ўз қалбидан жавоб излайди. Ривоятларни эслайди, ҳикматларни хотирага келтиради. Охир-оқибат ўз жавобини: “Онажоним, сиздай дўст тополмадим”, деган шеърини сатрлар билан якунлайди. Ўз навбатида юқоридаги саволни сизнинг ҳукмингизга ҳавола этади.

Ота ва фарзанд муносабатлари, оилада ўғилу қиз тарбияси ҳақида гап кетар экан, бу мавзуда бугунги кун ижодкорлари қаламига мансуб ихчам ҳикоялар берилади. Токи уларни ўқинг, ўқинг ва керакли хулосани ўзингиз чиқариб олинг. Шуниси

этиборлики, ана шу бадий асарларнинг аксарияти ёш ижодкорлар қаламига мансуб. Демак асрий қадриятлар навқирон авлод тафаккури призмасидан ўтган ҳолда тақдим этилмоқда. Бундай уйғунлик ва муштараклик китобхон қалбига йўл топишнинг бағоят самарали усулидир.

Рисоладаги мавзулар серқирра ва ранг-баранг. Ундан қадимдан ўз долзарблигини йўқотмай келаётган илм одоби, устоз-шоғирд одоби, саломлашиш, меҳмондорчилик, кийиниш, сафар, кўшниччилик одоблари, шунингдек, бугунги кунда ўта ўткир аҳамиятли телефонда сўзлашув, муомала одоблари, сабр ҳамда шукроналик фазилатлари ҳақидаги ажойиб лавҳалар ўрин олган. Буюклардан бошлаб, ҳозирги кунларнинг таниқли ижодкорлари, жамоат арбобларининг қанотли иборалари, фикрлари келтирилган.

Рисола бош маслаҳатчиси – “Нуроний” жамағат маси вилоят бўлими раиси, “Эл-юрт ҳурмати” ордени соҳиби Икромхон Нажмиддинов. Тўплаб, нашрга тайёрловчи иқтисодчи олим Раҳмонжон Эгамбердиев. Нашрга таниқли журналист, “Эл-юрт ҳурмати” ордени соҳиби Равшанбек Мирзаолимов муҳаррирлик қилган.

Ушбу китобни мутолаа этган киши унутилмас таассуротларга эга бўлади, деган фикрдамиз.

Ҳабиб ТЕМИРОВ

Қачонгача бошқаларга ҳавас қилиб яшаймиз?..

Голландия ҳақида, унинг тараққиёт пиллапояларини қай йўсинда босиб ўтгани хусусида кўп эшитганмиз.

Бу мамлакат аграр соҳада анча илгарилаб кетган. Қаёққа қараманг, голланд селекциясига мансуб навларга дуч келасиз. Помидору бодрингдан тортиб турфа хил гулларгача “голландский” номи билан машхур. Ушбу мамлакатнинг серсут сигирлари ҳақида-ку гапирмаса ҳам бўлади. Неча йилдирки, бутун дунё бўйлаб уларга талаб юқори. Голландларнинг ютуғи шундаки, улар бир зум ҳам изланишдан тўхтамайди. Янги-янги марралар сари дадил интилаверади.

Худудий жиҳатдан олиб қарайдиган бўлсак, Голландия Ўзбекистондан ўн баробар кичик бўлиб, деҳқончилик қилинадиган ерлари жуда кам экан. Қолаверса, уларда биздагидек деҳқончилик қилиш учун табиий шароитлар ҳам йўқ экан. Ерлари денгиз сатҳидан пастда жойлашган, кун-

да-кунора шаррос ёмғир ёғиб тураркан. Шунга қарамай улар олдинда. Эришаётган натижалари билан оламни ҳайратлантириб келмоқдаки, бугун ғойибона уларга ҳавасингиз ортади. Ҳа, ҳақиқатан ҳам ҳайратланарли, деган ўй ўтади хаёлингиздан ва беихтиёр ўзимиздаги ҳолат, деҳқончилигимизнинг бугунги аҳволи ҳақида ўйлаб қоласиз. Голландларнинг эришаётган ютуқлари эҳтимол биз учун ҳайратланарлидир, аммо бугун одамлар дунёга бошқачароқ қарашмоқда. Ҳайратланишни бир чеккага йиғиштириб қўйиб, маррани баландроқ олишмоқда. Шундай экан, биз ҳам ҳадеб, ҳайратланиб, бировларнинг ютуқларига маҳлиё бўлиб ўтирмасдан, отни қамчилашимиз керак.

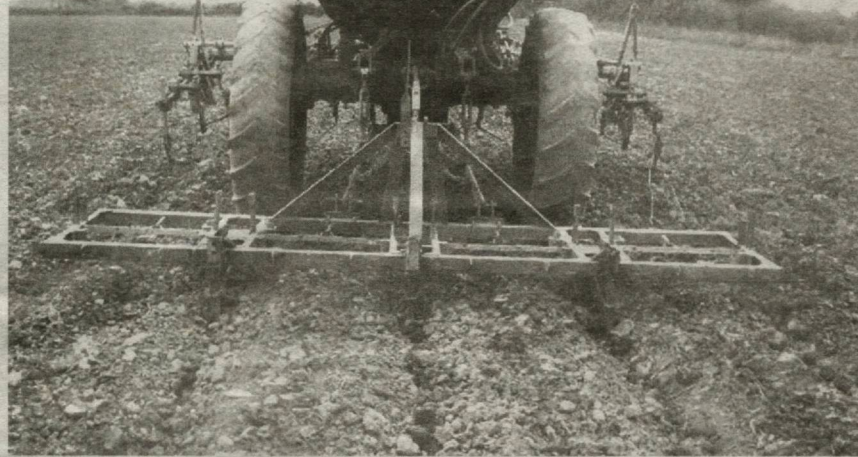
Меҳр берилса, бир бўлаккина ердан ҳам барака топиш мумкинлиги барчамизга аён. Тан олиш керак, унинг ўрнига кўпчилигимиз турли баҳоналар топиб, иш йўқ, дея ўтираверамиз. Томорқамиз эса, бўм-бўш тураверарди...

Хуллас, бир қарич ҳам ерни бўш қўйишга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ. Негаки, ер – умумхалқ мулки, унда кўпчиликнинг манфаати бор.

Самариддин Йўлдошев

Бу йил экиш ишларига эрта киришилган бўлса, апрель ойидаги салқин ва нам, иссиқ ва қуруқ об-ҳаво туфайли чигит экиш ишлари бироз чўзилиб кетди. Ёғингарчилик ва намлик кўпайиб, қатқалоқлар юзага келди, чигит қайта экилди.

Ўзгарувчан об-ҳавода Ўза парвариши

Ўзгарувчан об-ҳаво шароитида ўзани парваришдада агротехник тадбирларни уюшқоқлик билан ўз вақтида ва сифатли бажариш, тупроқнинг табиий наmidан, мавжуд ресурслардан, минерал ва маҳаллий ўғитлардан, суғориш сувларидан оқилона фойдаланиш, илмий тавсияларни ва илгор тажрибаларни кенг қўллаш, ҳар бир кунни ганимат билиш талаб этилади.

Ўза ривож кўпгина омиларга боғлиқ. Чунончи, шу соҳага дахлдор илмий муассасаларда мазкур ўсимликнинг озикланиши ва ўғитлардан самарали фойдаланиши юзасидан олиб борилган тадқиқотларга таяниб, бу тизимнинг илмий асослари яратилган. Тажрибаларнинг кўрсатишича, ўза бошқа бир қанча экинлардан фарқли ўлароқ, ривожланиш даврида тупроқ таркибидида озукани ўзлаштириб боради.

Унинг озук модаларга талаби нафақат микдор, балки сифат жиҳатдан ҳам турличадир. Агар озик элементлари танқис бўлса, ўза танасидаги ҳаётий жараёнларнинг кечикиши бузилади, оқибатда, кутилган ҳосил олинмайди.

Физиологик тажрибаларнинг кўрсатишича, ўза усув даврининг турли пайтларда озик модаларни ҳар хил меъёрда ўзлаштиради. Ўсимликнинг озукани ўзлаштириши фотосинтез жараёнига боғлиқ. Фотосинтез натижасида

баргларда ҳосил бўлган шакар моддалари ўза томирларга етиб боргандан кейин, улар озик модаларни шиммишни бошлайди.

Ўза органик модда тўпланиши, умумий микдорга нисбатан азот, фосфор, калий униб чиққандан 2-3 чинбарг ҳосил қилгунга қадар жами 0,16 фоизни, 2-3 чинбарг чиқаргандан қийғос шоналагунга қадар 4,96, шоналашдан қийғос гуллаш давригача 23,8, қийғос гуллаш давридан кўсак этила бошлагунча 65,04, кўсак этила бошлаган пайтдан мавсум охиригача эса 6,12 фоизни ўзлаштиргани тадқиқотларда аниқланган.

Ҳар қайси ўғит тупроқда турлича ўзлаштирилади. Тажрибаларнинг тасдиқлашича, ўзанинг азотдан фойдаланиши даражаси 30-50, фосфордан 15-20, калийдан 50-60 фоиз атрофида бўлади.

Илмий тадқиқотлардан маълумки, азотли ўғитларнинг 20-30 фоизи газ шаклига ўтиб ҳавога учади ҳамда нитрат шаклида тупроқнинг қуйи қисмига сингиб кетади. Фосфор билан калийнинг кўп қисми тупроқда тўпланиб қолади.

Шунинг учун ҳам ўғит солиш меъёри ўсимлик ўзлаштириши мумкин бўлган меъёрдан ошириб белгилашни керак.

Ўза усув-ривожланиш босқичларига қараб ўзгарит туради. У нафақат вегетация даврида, балки ҳосил тугунчалари пайдо бўлиши жараёнида ҳам озукга муҳтож бўлади.

Ўза навлари пахта ҳосилининг ҳар бир тоннаси ҳисобига тупроқдан 50-60 кг азот, 55-60 кг калий ва 15-20 кг фосфор ўзлаштиради.

Шунинг учун ҳам турли тупроқ шароитларида белгиланган пахта ҳосилини олиш учун минерал ўғитларнинг қуйидаги меъёрлари тавсия қилинган. Масалан, ҳар гектардан 26-30 центнердан пахта ҳосили олиш учун соф ҳолда 200 кг/га азот, 140 кг/га, фосфор ва 100 кг/га калий берилиши мақсадга мувофиқ.

Фосфор ва калий тупроқдаги ҳаракатчан фосфор ва алмашинадиган калий захираларини ҳисобга олган ҳолда агрохимёвий картограммалар асосида бериллади.

Агрохимёвий картограммалар етарли бўлмаган жойларда фосфорли ва калийли

ўғитларнинг йиллик меъёрлари 1,0:0,7:0,5 нисбатда белгиланади. Тажрибаларнинг кўрсатишича, ўза 2-3 чинбарг ҳосил қилганида то шоналагунча фосфор билан азотли озика модаларга талабчанлиги ортади.

Бундай ўғитларни илк марта, янадан кейин бериш мумкин.

Биринчи ҳосил шохи пайдо бўлганидан то гуллай бошлагунгача азот ва калийга эҳтиёж кучаяди.

Гуллай бошлаганда эса азот ва фосфорга талаб кучаяди. Охириги озиклантиришни 20-25 июнгача яқунлаш мақсадга мувофиқ. Агар ўғит ўза қатор орасига кеч берилса, ўсим давом этади, кўсаклар очилиши сусаяди, ҳосил кеч пишади.

Илмий-тадқиқот институтларидаги тадқиқотларга кўра, ўза меъёрида озиклантирилса, ҳар бир чанокдаги пахтанинг оғирлиги ўртача 6-7 граммни ташкил этади. Калий тақчил бўлганда эса унинг оғирлиги 4,0-4,5 граммдан ошмаган. Бундан ташқари, толанинг мустаҳкамлиги, пишқилги, уруғнинг мойлиги пасайган.

Калийнинг яна бир хислати – ўсиш тўқималарини яхшилайди. Бу ўғит билан етарли даражада озиклантирилган ўза қисқа муддатли қурғоқчиликка бардош беради.

Суғориш муддатини 5-6 кунга кечиктириш учун имкониёт яратади. Калий етишмаган тақдирда ўсимликнинг касалликка чидамлилиги сусаяди, асосий танасининг ўсиши тўхтади.

Айниқса, бўгинлар ўрта-сидаги оралиқ сезиларли даражада қисқаради, дастлабки даврда ўза барги тўқ яшил тусга қиради. Бу етишмовчилик кучайганда барглар сўлинқирайди.

Шунингдек, танаси бўшаши, гуллаш ва кўсаклаш, жараёни бузилади, ҳосилнинг етилиши ҳар хил бўлади.

Минерал ўғитлар билан бирга, фермерлар гўнг, хазон, товук ва илак қурти чиқиндиларидан тайёрланган компост беришни ташкил этишлари керак. Шу билан бирга, калий ва фосфор етишмаган майдонларда тўла чиритиб, сўнгра қуритилган гўнгни ҳар гектарга 5-6 тоннадан гўзанинг ўсув даврида, минерал ўғитлар беришдан олдин ишлатиш жуда яхши самара беради. Мазкур тадбирларнинг сифатли, ўз вақтида ўтказилиши пахтакорларга табиат инжиқликларини енгиб, пахтадан юқори ҳосил олиш имконини беради.

Мухтасар айтганда, халқимиз хирмонига етказиб берилажак ҳосилнинг мўл бўлиши, пахтакор деҳқонларимизнинг бугунги меҳнатига боғлиқ. Зеро, астойдил меҳнат қилинса, ният устувор бўлса, кўзланган марра албатта, эгалланади.

РЕНАТ НАЗАРОВ,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалик ходими, қ.х.ф. доктори, профессор.

ЭЪЛОНЛАР

<p>*“EXACTIT” МҶК иштирокчиларининг навбатдан ташқари умумий йиғилишининг 2020 йил 5 июндаги 2020/03-сонли баённомасига асосан, жамият устав фонди микдори камайтирилганини, жамият устав фонди микдори 15 000 000 (ўн беш миллион) сўмга тенг эканлигини маълум қилади. Ариза ва тақлифлар қуйидаги манзил бўйича қабул қилинади: Тошкент ш. Мирзо Улугбек т. Мирзо Улугбек кўчаси, 73 уй.</p>	<p>*“TRAINING GURU” nodavlat ta’lim muassasasi иштирокчиларининг навбатдан ташқари умумий йиғилишининг 2020 йил 5 июндаги 2020/03-сонли баённомасига асосан, жамият устав фонди микдори камайтирилганини, жамият устав фонди микдори 12 000 000 (ўн икки миллион) сўмга тенг эканлигини маълум қилади. Ариза ва тақлифлар қуйидаги манзил бўйича қабул қилинади: Тошкент ш. Мирзо Улугбек т. Мирзо Улугбек кўчаси, 73 уй.</p>
<p>*“PROFI STAFF” МҶК иштирокчиларининг навбатдан ташқари умумий йиғилишининг 2020 йил 5 июндаги 2020/03-сонли баённомасига асосан, жамият устав фонди микдори камайтирилганини, жамият устав фонди микдори 9 200 000 (тўққиз миллион икки юз минг) сўмга тенг эканлигини маълум қилади. Ариза ва тақлифлар қуйидаги манзил бўйича қабул қилинади: Тошкент ш. Мирзо Улугбек т. Мирзо Улугбек кўчаси, 73 уй.</p>	<p>*“KEY STAFF” МҶК иштирокчиларининг навбатдан ташқари умумий йиғилишининг 2020 йил 5 июндаги 2020/03-сонли баённомасига асосан, жамият устав фонди микдори камайтирилганини, жамият устав фонди микдори 9 200 000 (тўққиз миллион икки юз минг) сўмга тенг эканлигини маълум қилади. Ариза ва тақлифлар қуйидаги манзил бўйича қабул қилинади: Тошкент ш. Мирзо Улугбек т. Мирзо Улугбек кўчаси, 73 уй.</p>
<p>*“PROFI STAFF SAMARKAND” МҶК иштирокчиларининг навбатдан ташқари умумий йиғилишининг 2020 йил 5 июндаги 2020/03-сонли баённомасига асосан, жамият устав фонди микдори камайтирилганини, жамият устав фонди микдори 9 200 000 (тўққиз миллион икки юз минг) сўмга тенг эканлигини маълум қилади. Ариза ва тақлифлар қуйидаги манзил бўйича қабул қилинади: Тошкент ш. Мирзо Улугбек т. Мирзо Улугбек кўчаси, 73 уй.</p>	<p>*“PERSON HUNTERS” МҶК ХБА иштирокчиларининг навбатдан ташқари умумий йиғилишининг 2020 йил 5 июндаги 2020/03-сонли баённомасига асосан, жамият устав фонди микдори камайтирилганини, жамият устав фонди микдори 10 000 000 (ўн миллион) сўмга тенг эканлигини маълум қилади. Ариза ва тақлифлар қуйидаги манзил бўйича қабул қилинади: Тошкент ш. Мирзо Улугбек т. Мирзо Улугбек кўчаси, 73 уй.</p>

JOHN DEERE

MONOSEM

"Monosem" kompaniyasi paxta, moш, makkaжўхори va соя уруғларини экиш учун аниқ экадиган сеялкани тақдим этади. Қатор сони: 4, 6, 8 va 12. Қатор оралиғи: 60 см, 76 см, 90 см. Шунингдек экиш пайтида минерал ўғитлар va гербицидларни қўллаш мумкин.

WWW.LANDTECH.UZ

+[998] 90 325 49 99

+[998] 93 181 11 66

+[998] 78 150 76 66

Маҳсулотлар сертификатланган.

Хизматлар лицензияланган.

ТРАКТОРВОР.UZ

«МТЗ» VA «БЛЮМИНГ»
КОМПАНИЯЛАРИНИНГ РАСМИЙ ДИЛЕРИ

(+998 98) 125-7-125 (+998 98) 125-8-125

Маҳсулотлар сертификатланган.

Тўловлар нақд пул va пул ўтказиш йўли билан амалга оширилади.

Хизматлар лицензияланган.

Qishloq hayoti

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси таркибидаги ҳамда бошқа дахлдор вазирлик va идоралар.

Бош муҳаррир: Чори ЛАТИПОВ

Таҳрир ҳайъати:
Жамшид ХУЖАЕВ,
Шавкат ХАМРОЕВ,
Шухрат ТЕШАЕВ,
Муҳаммадjon
ТОШБОЛТАЕВ,
Актам ХАЙТОВ,
Ботир СУЛАЙМОНОВ,
Маҳмуд ТОИР.

Ҳабиб ТЕМИРОВ
(Бош муҳаррир
ўринбосари)

Раимкул СУЯРОВ
(Бош муҳаррир
ўринбосари)

Саҳифаловчи-дизайнер
М.ЮСУПОВ

Телефонлар: Қабулхона – 236-26-50. Аграр масалалар бўлими – 236-26-47.
Хатлар va жамоатчилик билан алоқалар бўлими – 233-76-78.
Факс – 233-44-43, 233-09-93. Реклама va эълонлар – 236-26-50, 233-28-04.
web sayt: www.qishloqhayoti.uz e-mail: info@qishloqhayoti.uz

Ўзбекистон Матбуот va ахборот агентлиги томонидан 2009 йил 13 февралда
№ 0020-рақам билан рўйхатдан ўтказилган. Буюртма Г-625, ҳажми 4 босма
табоқ. Офсет усулида босилди. қороз бичими А-3
Манзилмиқ: 100000, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
3 197 нускада чоп этилди. НАШР ИНДЕКСИ – 144.

Газета "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида
босилди. Манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. 1 2 9 4 5 6

Баҳоси келишилган нархда.

ISSN 2010-7021

Босишга топшириш вақти: 21.00
Босишга топширилди: 23.10